

REDACȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

Nr. de Duminică pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERTIUNILE:

pe 1 linie garmond: prima dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Punctele de înțelegere.

Responsul dat de baronul Bánffy la interpelațiunea făcută de dl deputat Nicolae Șerban a fost o nouă satisfacțiune pentru cei ce nu-i socotesc pe oamenii de stat ai Maghiarilor capabili de a rezolva conflictele, pe care le-au produs.

Europa întreagă e convinsă, că există în regatul ungar o adâncă și legitimă nemulțumire și binevoitorii Ungariei toți sunt neliniștiți din cauza acestei nemulțumiri: primul consilier al coroanei ungare e însă convins, că nu există nici-o neînțelegere între Români și Maghiari, ear' parlamentul ungar aplaudează.

Sunt, așa zice baronul Bánffy, numai câțiva agitatori de profesiune, care și câștigă pâinea de toate zilele dându-și silința de a produce aparențele unei nemulțumiri generale.

Așa vorbește baronul Bánffy, care îi cunoaște pe concetățenii săi Români și care mai ales în această calitate de cunoscător al Românilor a fost impus de situațiune.

Și dl baron spune numai ceea ce crede!

Maghiarii, dac' ar fi ei cuprinși de nemulțumirea, care îi agită pe Români, ar ține lumea în continuă emoțiune și ar alerga pe la toți dușmanii, ca să ceară ajutor; Maghiarii, dac' ar fi tratați ca noi, ar duce lucrurile la varsare de sânge.

Ei nu pot dar' să creadă, că sunt în adevăr nemulțumiți Români, care aleargă numai pe la amici și se feresc de ori-și-ce conflict sângeros. — Câtă vreme n'a curs sânge, — vorba unuia dintre oamenii de stat ai României, — nu s'a dovedit, că există o cestiune română în înțelesul pozitiv al cuvântului.

Nu mai văzând lucrurile astfel, a putut baronul Bánffy să zică, că „agitatorii“ n'au nici ei decât să caute punctele de înțelegere, pentru-ca să le găsească.

Care sunt aceste puncte de înțelegere? Care pot ele să fie, când vorba e de oameni, care caută numai să-și agonisească pâinea de toate zilele?

Binevoitorii noștri și ai Maghiarilor stăruie și ei să căutam punctele de înțelegere. Știind însă, că e la mijloc o nemulțumire generală, ei înțeleg această „înțelegere“ așa, ca Români să fie mai puțin exigenți, ear' Maghiarii să fie mai concesivi, pentru-ca astfel să se producă din ce în ce mult dorita apropiere. Astfel mulți dintre dânsii s'ar bucura, dacă Români s'ar lepăda de politica de rezistență pasivă și ar intra în dieta Ungariei, fiind-că azi numai lupta parlamentară e legală și are șanse de reușită, ear' Maghiarii să se împace cu gândul, că vor intra vre-o cinci-zeci de Români în dieta Ungariei.

Cu totul altfel vrea însă baronul Bánffy să facă înțelegerea.

D-sa nu se află în fața concetățenilor săi Români, ci în fața câtor-va indivizi, care caută pâinea de toate zilele, își închipuiește dar' că-i este destul să le dea acestora pâinea, pe care o caută, pentru-ca pacea și buna înțelegere să fie în regatul ungar.

Drumul ce ni se comandă noua a fost bătut de alții și toți umblă cu rușine în el.

Dl deputat Nicolae Șerban s'a desfacut de partidul național român și a intrat nu numai în parlamentul Ungariei, ci intrase chiar și în clubul guvernamental: e pus cu toate aceste, ca ori-și-care altul dintre noi, în rândul agitatorilor de profesiune, și nu e tratat ca reprezentant al Românilor, care l'au ales, ci ca individ gălăgios. — Tot așa ar păți-o și cei cinci-zeci: ei ar spori vorba în parlamentul ungar, ar mări agitațiunea, ar da privilegiu pentru scandaluri parlamentare, ar înaspri conflictul, dar' nici un bine n'ar putea să-i facă nimenui.

Lucruri cu sunt numai între oameni cu minte ni chiecu puțină, și Români, oameni rezolviți, n'au ce să caute în parlame. Ungar câtă vreme maghiarii nu se vor împăca.

Cu oameni ca baronul Bánffy și cei ce-l aplaudează, nu se pot înțelege de cât Români, care fac ca dl Dr. Iosif Gáll ori dl Ioan Beleş.

Ear' această politica de rezignațiune simulată nu e pentru oameni, care-și au pornirile tințite spre viitor.

Dl deputat N. Șerban, poate să ție discursuri, să facă interpelațiuni, să provoace nu numai incidente interesante, ci chiar și scandaluri parlamentare, dar' nu are nici o înfruntare asupra Românilor, care-l consideră drept o oaie răcătă.

Încă mai puțină înfruntare au oamenii ca dl Dr. Iosif Gáll ori Ioan Beleş, pe care Români îi consideră ca oi perdue.

De ce folos am pute noi să îi mai fim patriei. Tronului și neamului nostru, dacă, făcând ca aceștia, ne-am înstrăina de poporul, care ne-a crescut pentru sine!?

Nu putem nici azi să le fim de vreun folos apreciazabil, dar' vina nu a noastră e, și are neapărat să vie timpul, când le vom fi de folos, dacă nu ne vom despărți de popor.

Români au făcut și au răbdat tot ceea ce se poate face și răbda, pentru-ca să ferească țara de sguđuri și să facă buna înțelegere cu puțință; cea din urmă enunțațiune a baronului Bánffy e însă dovadă cu prisos, că nu aceasta e politica, pe care au s'o facă Români.

Responsul baronului Bánffy nu-l privește pe dl deputat Nicolae Șerban, și nu ne privește nici pe noi: el le este adresat aceluia, care-și dau silința de a mijloci înțelegerea între Maghiari și Romni.

Alte căi, alte mijloace!

Și-au luat nasul la purtare. De când cu laudele Impăratului Germaniei, cei dela Budapesta înadecăr se cred că fin în mâni soartea împărăției. După ce Bánffy în Dieta a dat dovadă, că în chestia națională întocmai cum judecă Pázmándy, acum se întâlnește și în scris. Astfel pe când Pázmándy scrie în „Magyarország“ (nrul dela 11 Nov.) un articol în care zice, că în curând ori mai târziu au să treacă în România armatele rusești, bulgare ori ungare — nu știe cari vor trece întâiu — dar' așa vede el, că altfel nu se vor astâmpăra Români p'atunci foaia lui Bánffy, „Pester Lloyd“ voind să răspundă ziarului „National Zeitung“ din Berlin, care publică din București o scrisoare puțin măgulitoare pentru Unguri, își permite niște obrăznicii de care numai Oveii sunt capabili.

Zice:

E greșit a crede că azi Români din Ungaria ar fi mai necăjiți ca în trecut. În cei din urmă doi ani întreaga lor luptă s'a redus la câte-va campanii ziaristice fără nici o însemnătate. Ear' cât despre decorarea lui Jeszenszky, ei au folosit-o pentru a da certei interne dintre ei caracterul unei afaceri publice. Însăși șefii lor recunosc și se plâng în articol, că nu e nici conducere unitară, nici un curent politic căror să se supună toți, ci câte ziare au, intr'atâtea părți trag...

Aceasta să ne fie un îndemn ca una să fim cu toți!

După-ce spune apoi, că decorării lui Jeszenszky opoziția română îi dă un caracter pe care nu trebuie să-i l dea, deoarece-ce ceea-ce a făcut Jeszenszky ca procuror n'a făcut-o dela sine, ci din ordin înalt, din porunca guvernului, scrie în același chip despre mișcarea națională cum a vorbit în Dieta și Bánffy.

Zice anume, că Români nu sunt nedreptățiți nicăiri, că întreaga mișcare națională este produsă de niște agitatori ordinari, cari în chipul acesta își câștigă pâinea, — prin urmare opinia publică din România să nu să ia după strigătele noastre d'aici.

Sfirșește astfel:

„Sgomotul ce se face în România nu e tocmai potrivit pentru a deștepta în factorii competenți încrederea față de România, care pentru a nu se amesteca în afacerile noastre politice interne, pune alternativ: oare monarhia noastră prețuește mai mult ostirea bravă română ca aliată a sa, contra Rusiei, ori vrea să-o cunoască ca potrivnică! E bine, ori ce dovadă convingătoare ar da armata română despre vitejia sa, fie cu noi, fie împotriva noastră, e fapt și desigur că și generalii armatei comune așa socotesc, că pentru tripla alianță este mai de preț un stat maghiar unitar, de cât o Ungarie împărțită în naționalități după legile federalistice“...

Asta e ce-i doare.

Vorbă e însă, că generalii nu fac politica ungurească, ci știu toți, că Ungurii numai încercături le-au făcut, după-cum este evident pentru toată lumea și următorul mare adevăr: un stat nu poate fi unitar în sens național când este locuit de naționalități, ear' că Ungaria este locuită de mai multe naționalități, până azi nu au tăgăduit nici Ungurii.

Este apoi o calomnie când se scrie, că mișcarea din România ar avea tendințe daco-româniste, ci adevărul e, că toți vroim dreptate, contra căreia zădarnic Bánffy își dă mâna cu Pázmándy.

IN AJUN...

Șișești, 8 Nov. 1897.

O respirație mai liberă, un suris de bucurie și de îndestulare, este rezultatul vestei despre întreprinderea acțiunii naționale în viitorul cel mai apropiat.

Această vibrațiune de satisfacțiune obștească era de prevăzut, de așteptat; și rău ar fi, de n'ar fi așa.

Ultimele evenimente mari, au fost tot atâtea întrebări cari ne provoacă la răspuns, au fost tot atâtea sfidări, cati ne-au provocat să luăm anume poziție față de ele.

Și noi, nici n'am răspuns, nici poziție n'am luat.

Eram ca în letargie, eram în zăpăceală, lipsiți de orientare, de busolă, care să ne arete direcția, care să ne dea planul de pus în lucrare.

S'a desființat, — vina noastră, — organul viu al partidului, comitetul central, și în loc de a ne încorda puterile spre apărare în contra dusmanului comun, am înjugat puterea vitală și atențiunea acțiunii la nimicuri fără însemnătate, la lucruri născocite, la farse politice.

S'a aprins casa națională, și în loc să potolim focul, am suflat în el, până am rămas cu păreții afumați, cu grinze tăciunoase, cu vatra spartă.

Evenimentele au venit și au trecut, vin și trec, și noi tot nu ne-am re-cules.

Noi ne prăpădim, căutând vinovatul, și stând pe loc.

Există vinovatul, vinovații sunt între noi, în zăpăceala noastră însă n'am constatat nici situațiunea, nici responsabilitățile.

Și acum, când ora supremă ne cheamă la acțiune, nu vom perde timpul scump în scrutarea acestor responsabilități.

Când vedem, că satul arde, noi să ne punem la lucru, lăsăm pe babe să se peptene.

Înainte de toate ne preocupă chestiunea, că în mijlocul prigonirilor de tot soiul, și a presiunii ne mai pomenite a guvernului, prin cari voiește a opri și a nimici ori-ce mișcare națională, ce cale, ce modalitate, ce mijloace să luăm în aplicare, ca să învîrtăm cauza națională?

În al doilea loc se ivește chestiunea, că în urma situațiunii politice, create prin visele reciproce a Monarhilor Austro-Ungariei și României, partidul național român din Ungaria și Transilvania, ce poziție are să ocupe?

Să fim în curat de pe acuma cu deosebirile reale, ce trebuie să le facem, ca oameni politici, între interesele monarhiei habsburgice, cu Monarhul în frunte, și între veleitățile șovinismului maghiar, unilateral, exploatare de presa jidano-maghiară.

Bine să luăm aminte, și să scoatem la iveală apucătura detestabilă a numitei prese care crede, că poate vorbi despre relațiuni amicale dintre guvernul maghiar, șovinist, și prigonitor de naționalități, și între guvernul re-

gatului României: expresiune supremă a românismului, din care facem și noi o parte foarte însemnată, ca cei mai leali supuși ai Suveranului nostru.

Să ne aducem aminte de asemănarea făcută de marele Brătianu, în fața parlamentului român, că un frate nu poate sta nepăsător când aude, că în casa vecinului în care șed mai multe familii, cineva atentează la viața fratelui său, și nu se poate, ca să nu sară în ajutorul lui, când aude, că fratele înjunghiat strigă după ajutor!

Asemenea și chiar din punctul de vedere mai sus descris, ne preocupă poziția partidului nostru național, față de partidele din regatul român.

El lucru cunoscut, că partidul nostru național s'a pronunțat clar și categoric în această privință și accentuează aici, că eu personal, am pus și pun foarte mare temei pe aceea, că politica partidului național, odată preconisată prin expresiunea legitimă și constituțională a națiunii, în conferențele sale, să fie în mod egal apreciată și bine primită de toate partidele din România.

Intre hârtiile mele se găsește originalul alor două avisuri politice, ce le-am dat, d-l Dr. Rațiu și eu, din temnița din Seghedin, fraților dela redacțiune, ca în „Tribuna“ să nu facă chestie de partid, ear' când e vorba de persoane, mai ales de ministri, să nu facă vre-o critică, fără un conclud formal al comitetului!

Unde am ajuns de atunci!

Și apoi chestia validității drepturilor noastre naționale!

Să nu plătim nici un fel de contribuție, dacă nu ne dă libel român!

Să nu primim nici un fel de citațiune dacă nu-i scrisă în limba română!

Să nu primim anunțuri, avisuri, preiscuranturi comerciale, negustorești dacă nu sunt tipărite românește!

Dară cauzele mari, cu dezvoltarea economică, financiară, culturală a națiunii române!

Ce de ogor a rămas nelucrat!

Ear' cu privire la cauzele, pentru care nu s'a lucrat, națiunea numai în parte cunoaște vina și așa nu se poate pronunța în deplină cunoștință de cauză!

În loc să ne preocupăm cu atâtea cauze și momente de interes vital, ved cu intristare, cum preocupă spiritele, unele chestii de importanță problematică, cum e d. e. chestia cu decorarea lui Jeszenszky!

Eu n'am cetit în comunicat oficial această decorare, nici în foaie română nici în foaie oficială maghiară. Prin urmare nu știu dacă Jeszenszky în adevăr e decorat.

Să zicem însă, că e decorat Jeszenszky.

Ca om cu sentimente românești perhoreschez priveștiștea desgustătoare să ved pe pieptul unui Jeszenszky, „Steaua României“.

Și acest desgust se potentează, când ved asemeni decorațiuni, sau chiar superioare, pe pieptul unui Bánffy, Perczel, Wlassics, etc. cari sunt incarnațiunea șovinismului maghiar, și a politiceii de desființare a națiunii române din Ungaria și Transilvania.

Ca om politic, ved în atari fapte repetându-se abnormitățile politice, ca efecte nenaturale ale unor situațiuni politice false.

Cine nu cunoaște ciudațeniile unor decorațiuni, dăruite d. e. celor mai fanatici reprezentanți ai islamismului, cari crescuiți în ura religiei și a popoarelor creștine poartă cruci splendide, numite după sfinții bisericilor creștine? Și viceversa, decorațiuni

„Medjidie“, „Ozmanlie“ etc. strălucesc pe pepturile unor creștini și „Intiaz“-ul a ajuns pe peptul patriarcului armean-catolic, a cardinalului Azazian.

Om politic, serios, scie căta însemnatate se atribue decorațiunilor.

Apoi, în cazul lui Jeszenszky nu e stabilită sau constatată chestia responsabilității pentru actul decorațiunii.

Chiar dacă ar fi însă, este oare treaba noastră să luăm la răspundere guvernele României?

Vedem apoi că guvernul și presa șovinismului jidano-maghiar se folosește și de această ocaziune, ca și de toată visita gloriosului Rege Carol I. spre discreditarea cauzei noastre naționale, spre ingenunchiarea partidului nostru național, spre provocarea de certe urite și divisiuni între frați.

Să meditam asupra răspunsului dlui Bánffy, dat la interpelațiunea făcută de dl Șerban, și totodată asupra comentărilor presei jidano-maghiare, și trebuie să ne îngrozim cu căta perfidie lucrează acești mișei la sămănarea zizanie între noi. Îndeosebi „Bud.-Hirlap“ se încearcă în modul cel mai insolent a pune din acest incident icul de ură și de neînțelegere între Suveranul adorat al României și între opiniunea publică a națiunii românești.

Mă întreb: e lucru prudent și politic a ne lăsa înșelați de acești fanfaroni ordinari, de acești intriganți bicisnici.

Nu știu, repet, dacă Jeszenszky e decorat; dar' dacă i-a succes oarecui a escamota decorațiune română pe seama lui, asta a făcut-o sigur cu calcul rafinat, ca să produca vulcanul de indignațiune în inimile noastre ca noi lăsându-ne pradă acestei indignațiuni, să ne mâncăm noi între noi căzând astfel, după dorința lor, în lațurile infamelor precalculări, ce ni-le-au țasut.

Așa s'au găsit apoi Români — duși nu întrebăm de ce anume motive — destul că au vorbit de Regele Carol I, gloriosul reprezentant al Românismului, ca despre un monarch care și-a „ingenunchiat“ demnitatea și înaintea Ungurilor și-a uitat misiunea providențială.

Ei bine, ce a mai rămas neatacat, nesuspicionat, nemurdărit de spiritul destructiv, ce s'a încuibat în mijlocul nostru?

Opera noastră de reculegere, de reorganizare, de stringerea rindurilor spre continuarea luptei, cere sprigunul tuturor inimilor devotate, precum cere minte, abnegațiune dela luptători.

Pornită odată acțiunea, se va desminți prin fapte atât calomniile presei maghiare cât și cele rostite în parlament de primul ministru maghiar.

Numai în sfera senină și curată a acestor cugete putem respira mai liber, putem lucra cu speranță în viitor.

Eată, în ajunul, reînceperii acțiunilor de mult așteptate, am aflat de necesar a accentua înaintea fraților mei Români aceste idei, cari isvorăsc imediat din considerare asupra situațiunii.

Să ne vedem cât de curând la lucrare, ca să dovedim lumii, că atunci când e vorba de marile interese ale neamului, toți fii devotați ai națiunii suntem la înălțimea chemării noastre.

Înainte!

Dr. Vasile Lucaciu,

parochul Șişteilor, secretar general al partidului național român din Transilvania și Ungaria

Presă română

despre

Apelul dlui Dr. V. Lucaciu.

Publicând pasagi din apelul d-lui Dr. V. Lucaciu apărut în „Tribuna Poporului“, ziarul „Epoca“ (numărul 10 Novembre n) face următoarea introducere:

„Nu știm încă ce impresie o fi produs în Transilvania apelul dlui Dr. V. Lucaciu, publicat prin „Tribuna Poporului“ și reprodus, în parte, în numărul nostru de ieri. Până a vedea ce zice „Tribuna“ și „Gazeta Transilvaniei“, putem releva că prin cercuirile Lăgri se discută foarte mult reapariția d-lui Dr. Lucaciu în arena luptei, și se comentează foarte mult apelul d-sale către poporul român, cu atât mai vîrtos că acest apel a fost precedat de o consfătuire ce s'a ținut la Arad și la care a luat parte și d. Ștefan Sihleanu, secretar general al ministerului cultelor.

(E de prisos poate să mai spunem, că d. Sihleanu n'a luat parte la nici un fel de consfătuire. Sunt zeci de fruntași cari știu că totul s'a hotărît înainte de venirea între noi a d-lui Sihleanu. Red. Trib. Poporului).

„De alt-fel apelul d-lui Dr. Lucaciu răspunde la adevăratul sentiment public al Românilor de peste munți.

„Drapelul“ dela 11 Noemvrie n. după ce reproduce la loc de frunte partea a doua din apel, serie:

„Ori de unde ar veni reînvierea luptei naționale de în din țări, noi nu putem de cât să ne bucurăm spus: adâncul inimei.

„După cum ase am în alătea rînduri, în fața marilor părinți ai Românilor de peste munți, ori-cîoi țări țeri de dincolo trebuie să dispară, și chestia de dincoace să uităm căruia partid politic aparținem, și cu toții să încurajăm luptele fraților nostri, ori de unde și de la cine ar porni.

„Unele ziare au început să vorbească iarăși de emisari, să dea a înțelge că mișcarea de la Arad poate fi influențată mai mult de persoane străine de cât de gravitatea situației de peste munți.

„Să renunțăm la asemenea greșeli care nu pot reînvia de cât fatalele neînțelegeri din trecut, fără vre-un folos pentru cine-va.

„Aderăm din toată inima la cuvintele părintelui Lucaciu: CAUSA NAȚIONALĂ MAI PRESUS DE TOATE, și dacă această cauză nu poate fi apărută printr'o conferință ținută pe cuprinsul Ungariei, ei bine! ea să se ție în Austria.

„E aceeași țară, și credem că atunci când o jumătate din ea se arată inospitalieră, congresisții se pot aduna pe cuprinsul celei-lalte jumătăți.

NEÎNȚELEGERI

între

cele două guverne.

Guvernul din Budapesta a înaintat celui din Viena o notă arătând că nu se potrivește cu constituțiunea ceea-ce ministru Bilinsky a zis cu privire la încheierea Invoiei politice și economice între cele două state.

Se știe că ministru austriac Bilinsky declarase că dacă Dieta austriacă nu va vota Invoiala cu Ungaria, aceasta se va încheia și în afară de formele constituționale.

Ministru maghiar baronul Jósika a și fost eri primit în audiență de Monarch; tot așa și Bilinsky. Se crede, că Impăratul va netezi neînțelegerile dintre cele două guverne.

Pace vouă.

Când arde casa.—Glasul iubirei de neam.—Controla prooților. — Nici rebel nici apostat. — Covata mannei.

Când îți arde casa aleargă toți, mici și mare, întru ajutoriu. În avântul acestei munci creștinești, oamenii strigă, se îmbrăușese și se restoarnă unii pe alții.

Și toate aceste neplăcute lucruri și fapte trec și se duc în para focului, ca acolo să se mistue, ear' între oameni rămâne bună-voința și este laudat numele aceluia care chiar peste trupul altuia s'a ridicat, de a potolit focul, și a mîntuit casa.

În foc suntem și noi. În focul probei de existență. În avântul luptei cu puterea elementară care ne copleșește, oamenii trec uneori unii peste alții, dar' nu din dușmănie ci în avântul luptei.

Laudă se cuvine lor, că au intrat în focul luptei și îngăduință din partea aceluia în cari s'au lovit, că nu răutatea inimei i'a condus, ci iubirea lor de neam.

Preoți zeloși cari „cu crucea în frunte“ au luat dreapta luptă pentru turma cuvîntătoare, glas au ridicat cătră frații lor în Christos, aici în aceste coloane, pentru o mai spornică lucrare în viața Domnului.

Acele glasuri iubitoare de neam, încă au lovit în cei ce nu-și împlinesc cu destul avînt sfînta misiune, colo au propus mijloace de controlă pentru cei ce să soresc la lumina celui foc din streșina casei noastre naționale.

Și glasurile n'au sunat în pustie. În unii a aprins schinteaua datorinței apostolești, în alții ghehena mîniei.

Pentru-ce aceste două chipuri de înțelegere? Pentru-că unii gîndesc numai la sine, ear' alții pun peste sine neamul și biserica neamului lor.

N'a plăcut cuiva chipul controlă preoților propus de un preot? Nici mie nu-mi place, căci e umilitor pentru preot, primejdios pentru bunăînțelegere în jos, și e contrar spiritului bisericesc.

Și nu mă pot împăca nici cum cu morală polițială.

Prin măsuri polițiale poți constrînge și pe preot, ca și pe altă lume, la împlinirea formală a datorințelor. Să-și țină slujbele după tipic și să predice de pe amvon. Să împlinescă formele chemării sale, dar' nu-i poți da viață.

Să fim toți buni și sfinți în aceste zile grele, să ne strîngem în jurul altarelor și să ne deschidem inimile, așa se vor deschide gurile preoților și vor vesti din conștiință întru ce este viața unui popor.

Puterea noastră este morală, să o lățărăm în sus și jos ca din ea să isvorască viața națională.

Critica! este ea revoltă?

De a venit fratele tău și și-a făcut critică, de ce a făcut-o? ca să te facă mai bun pe tine și cauza ta. A putut greși calea, dar' intenția i-a fost bună.

Nu rebeli sunt dar' criticii nostri ci prietenii a tot ce este sfînt și românesc, și mai presus de toate a tradițiilor purtători de sfințenie și românism, ai preoților nostri cărora nația atîta are a le mulțumi.

Adevăr fără, de critică este numai cel de sus. Noi cei de jos trebuie ca prin critică să lămurim adevărul cași juvelierul azul prin foc.

Trăim în vremuri când fie care român, începînd dela vîlădică până la opincă, să spună tot gîndul bun ce-l are pentru neamul său, ca din această schimbare a gîndurilor să se frămînte manna vieții în potopul ce a trimis Dumnezeu peste noi, fie pentru mulțimea fărădelegilor noastre, fie pentru întărirea virtuții noastre creștinești.

Ziarul e covata în care se frămîntă aluatul acelei manne. În covată cad câte odată și spini, dar' pentru acci spini nu lăpădam aluatul ci mai vîrtos ne curățim de spini.

Că timpurile ne cer să fim curați și virtuoși.

Uncheașul

O REUNIUNE

pentru

desvoltarea muzicii noastre vocale.

De câte-ori ne aducem aminte de zilele mărețe ale întrunirii Asociațiunii din Lugoj, sufletul nostru se ridică într-o lume nouă, în lumea fericirii sufletești.

Și cât de hrănitoare e aducerea aminte a acelor momente în mijlocul acestei vieți de tângire culturală națională!

Este de netăgăduit, că mărețele succese ale serbărilor Asociațiunii ținute la Lugoj, au culminat în întrecerea corurilor.

Dacă acea întrecere a putut să redeștepte la nouă viață poporul românesc, sigur, că ea este un mijloc puternic, pentru educația culturală-națională a poporului românesc; eată motivul care ne face a scoate acel mijloc în lumină, spre a ne gândi serios și cu stăruință asupra lui.

Să nu pierdem din vedere, că dacă asemenea serbare a putut se deie astfel de roade, să ne însuflească și toarne în vinele noastre un sânge mai viu, și chiar se stoarcă admirația și respectul lumii străine; la ce rezultate am ajunge atunci, când asemenea serbări s'ar pune pe alte baze, când pentru nașterea unei asemenea acțiuni, am avea un soare cald, care ar răspândi razele sale binefăcătoare asupra tuturor corurilor noastre, când în acel scop nobil, ne-am aduna puterile în o reuniune pentru desvoltarea muzicii vocale la noi.

Și dacă vom considera, că muzica vocală are un rol atât de însemnat în cele rituale ale bisericii noastre, ni-se impune deosebită datorie de a lucra, ca corurile noastre bisericesti să se organizeze pe alte baze, spre a corespunde deplin frumoasei lor misiuni, și ca prin compoziții corespunzătoare ritului nostru, să se contribuie la desvoltarea sentimentelor religioase.

Câte talente și puteri excelente în ale artei vocale au dispărut, numai pentru-că le-a lipsit mijloacele pentru a se forma.

Ce era astăzi talentul dlui Vidu, dacă însuflețirea Lugojenilor nu 'i-ar fi făcut cu puțință calificarea sa ulterioară în ale artei vocale?

Câți compozitori români sunt osândiți a nu vedea operele lor lumina zilei, numai din lipsa mijloacelor?

Eată deci chemarea unei reuniuni pentru desvoltarea muzicii vocale, în scopul de a forma și cultiva talentele musicale, de a sprigini literatura muzicii vocale, și a organiza pe alte baze corurile.

Unde ar ajunge muzica noastră vocală în cel mai scurt timp, când o asemenea reuniune ar desvolta o activitate serioasă? ear' adunările ei generale, ar fi împreunate cu tot atâtea întreceri de coruri!

Nespus de bine ar fi pentru progresul nostru cultural social, asemenea serbări, cari ar contribui mai mult decât ori-și-ce mijloace la re-

deșteptarea și desvoltarea poporului nostru; căci cei-ce trăim în mijlocul lui, am putut din destul preț în influența binefăcătoare, ce a avut asupra economilor nostri coriști participarea lor la emularea corurilor în Lugoj.

Dacă sincer dorim, ca poporul de mâne să devină mai conștiu, nu avem decât înșine a' l ridica din neputința sa actuală, și a' l încălzi la razele unei însuflețiri — redeșteptate prin arangearea an de an, a unor asemenea festivități și emulațiuni de coruri.

Salutăm cu bucurie acțiunea începută, în scopul fondării unei reuniuni pentru desvoltarea muzicii vocale și nutrim speranța, că fiecare Român se va ști însuflețit la timpul său pentru acest ideal.

O, de ne-am lăpăda înca-i acum de nepăsarea păgubitoare, care roade așa mult arborele vieții noastre naționale!

B.-Comloș, 18 Oct. 1897.

Iuliu Vuia.

Infrățirea tinerimii naționalităților.

Sâmbătă seara dl *Ilarie Chendi* la întrunirea studenților universitari români, serbi și slovaci din Budapesta, a ținut următoarea vorbire:

Fraților!

Mulțumită inițiativei fraților slovaci ne vedem după un an earăși întruniți pentru a întări legăturile de tovarășie dintre noi, pentru a dovedi din nou, că recunoaștem necesitatea raporturilor de prietenie și de intimitate dintre națiunile cărora aparținem, că aceste firești raporturi ne însuflețesc și că numai dela o procedură comună a națiunilor noastre putem aștepta binefăcătoare rezultate în lupta noastră de apărare.

Eu cred, fraților, că cu toții suntem convinși de valoarea așa numitelor noastre „seri de infrățire“.

Auzit-am ce-'i drept în anii trecuți imputându-se că prin aceste seri noi nu ajungem la rezultate practice. Aceste imputări însă nu sunt întemeiate, căci: firma noastră credință în cauza însăși; faptul, că întreținem și hrănim strinse legături din cari mai târziu au se rezultate fapte de caracter național; dese noastre conveniri, veselie sufletească ce o simțim cu toții la aceste conveniri; însuflețirea în care ne transpun cântările noastre naționale ce reciproc ni-le cântăm; această contopire a sentimentelor noastre naționale; interesarea continuă dovedită față de soartea neamurilor noastre — toate acestea fraților, sunt rezultate ale acestor „seri de infrățire“, sunt biruințe cu cari din punct de vedere etic și național numai mândri ne putem.

Însă nu e just ca cineva să pretindă dela noi rezultate practice imediate. Lucrarea noastră activă și practică aparține numai viitorului. Noi avem să croim numai peatra fundamentală pentru acel timp, când vom avea să intrăm ca factori decisivi în șirul luptătorilor naționali. Activitatea noastră de acum are mai mult un caracter ideal. Noi facem numai școala pentru a deveni destoinici și fanatici apărători ai crederii noastre politice. Însă datorința, ca să afirmăm importanța acestui crederu incumbă bărbaților nostri politici.

Ei, și în ce privește pe acești bărbați, durere, că cu toții suntem îndreptățiți a ne plânge de felul cum apără și conduc acum soartea neamurilor noastre.

Vă aduceți poate aminte, că și la „seara de infrățire“ din anul trecut ne-am ridicat jalbele noastre împotriva curentului de de-centralizare în sinul conducătorilor nostri politici, ba am fost constrinși de triste împrejurări ce dăinuiau, a lătrăsa și obiceiurile urări telegrafice, ce până atunci an de an cu mare drag le adresam corifeilor nostri.

E trist, că după un an încă tot în acest stadiu ne aflăm față de corifeii nostri, e trist, că nu putem fi mulțumiți cu atitudinea lor. Certuri și bănueli pe toată linia, însă de lucrat nu se lucră nimic, îndeosebi nimic pe terenul comun al politicii de naționalități.

Causa noastră națională însăși, fraților, a dat însă înainte în anul acesta. Desi amabili stăpânitori au rămas aceiași, deși puternicul împărat german a turnat oleu fără cruțare pe focul imens al șovinismului lor, deși prin aceasta au devenit și mai frivoli și mai încăpăținați în tăgăduirea tuturor desideratelor noastre legitime, — totuși putem remarca unele evenimente favorabile cauzei noastre.

Înainte de toate ne atrage atențiunea marșul federalist al popoarelor din Austria. *Triumful limbilor ne inspiră, căci este un un triumf al ideilor liberale și naționale, cari trebuie să se valideze în ori-ce stat civilizată.* A prigni limba unui popor în acest secol, este și rușine și păcat, și fiindcă și cu noi mult se păcătuiește, cuvânt avem să nădăjduim și în timpul nostru.

Politicieni maghiari ca *Iancsó, Beksiés, Schwicker* și alții ne-au acuzat că stăm în legături cu „Cehii tineri și cu toate elementele malcotente (!) ale Austriei“. Aceste acuze deocamdată sunt numai niște iscodiri neîntemeiate, însă un lucru nu-'l putem tăgădui, că acum mai mult ca ori și când privim cu invidie și totodată cu speranță la triumfurile acestor „malcotente“ elemente...

De preț sunt pentru noi și mișcările și izbucnirile naționale ale Croaților și Fiumanilor. Ascuțitul acestor mișcări este îndreptat în contra aceluiași provocător cu care și noi ne hărțuim. Dușmanul acestui provocător este amicul și aliatul nostru, și cu cât mai mare va deveni numărul astorfel de amici, cu atât mai mult se apropie chestiunea noastră de deslegarea ei definitivă, cu atât mai de grabă vom ajunge la înfrângerea atotputeritorului.

Însă și la noi acasă avem îmbucurătoare lucruri de înregistrat. Aici ni-au premers frații Serbi, cari în nouele lor mișcări pentru organizarea bisericii lor naționale au dovedit o voință atât de hotărâtă față de astuta stăpânire, încât ș'au dobândit în măsură mare și simpația celorlalte naționalități.

În tabăra Slovacilor încă s'a deșteptat viața. Sau aprins puternice fapte culturale. Își tofințază foi naționale. Patima pentru tendințele necurate și iezuitice ale partidului popular, ale acestui sfînx politic, a dispărut în mare parte, ba un casca destituirea stimatului domn *Mudrony* din funcția sa bisericască a putut stărni o favorabilă reacție.

La noi Români se observă tăcere. Până când, — e greu a prezice. La noi înse fraților a și băntuit o grindină mare și trebuie un timp bunșor, până ce se vor ridica din nou plantele cele nobile, până ce câmpul earăși va sta verde și mândru înaintea noastră. Deie Dumnezeu să se întemple cât mai curând.

Însă colo în scumpa noastră Românie, acolo e mai multă viață. Steagul roșu al cauzei noastre earăși sa arborat și steagul acum fălăuie superb și mii de Români s'au grupat în giurul lui. A fost deajuns o singură schinteie, problematica decorare a unui satelit al justiției maghiare, pentru-ca să aște foc în multe părți.

„Es heulen laut wie Wölfe und Hyänen Die ewig unzufriedenen Rumänen“.

a zis un poet sas despre noi. Întradevăr acum ni se potrivește aceste atribute, însă sunt sigur că dacă toilul de șgomotoase

aderări și de violente protestări ale fraților de dincolo pentru noi este un balsam mângâitor, pentru dușmanul nostru numai muzică de desfătare nu poate fi.

Vedeți deci, fraților, că norii grei de deasupra noastră s'au mai subțiat de acum e anul. Vedem în depărtare frumoase crâmpie de ceriu albastre. Această constatare ne îndeamnă a face apel și rugare la bărbații nostri reslețiti, ca să se adune din toate colțurile și să'și reieie firul activității lor sub aceste bune auspicii.

Noi ne vom atășa tuturor acelor cari cu bune intenții vor porni munca. Noi le vom ajuta, ca cât mai îngrabă se clătinăm din temelii nebuna legendă despre omnipotența dușmanilor nostri, noi le vom ajuta ca să alungăm minciuna și tirănia și se croim calea adevărului și libertății. E vechie dușmănia între cei dela putere și între noi cei apăsăți, înse ea nu va înceta până ce nu se vor purta cu cinstea cuvenită față de naționalitatea și limba noastră; nu va înceta această dușmănie până ce nu ne vom asigura desăvârșitele condiții pentru o demnă existență națională spre binele nostru, al dinastiei și al statului.

Ear despre aceea fraților suntem cu toți deja de mult în curat că aceste condiții numai prin o procedură comună contra abuzului de hegemonie le putem ajunge. Solidaritatea este cea armă de care dușmanul mai mult se teme și — această armă va trebui se ne ducă la izbândă.

Pentru întărirea solidarității noastre și pentru solicitarea solidarității între bărbații nostri politici, ne-am întrunit noi astăzi.

Vă salut fraților pe toți cei ce în numele solidarității v'ați adunat!

Monument

lui

STEFAN-CEL-MARE.

București, 10 Nov.

Sunt numai câteva zile de când la Ploiești s'a desvilit monumentul ce s'a ridicat în cinstea vitejilor vînători cari au luptat la Grivița și Plevna, — și eată, Luni s'a desvilit monumentul ridicat la *Răsboieni*, unde la 26 Iulie 1476 Stefan-cel-mare a zdrobit marea oștire turcească alui Mohamed.

Vă puteți închipui serbarea: departe, între codri, la o depărtare de 26 kilometri de orașul P. Neamțu, lângă satul Ușcați e locul vestit unde s'au răsboit Românii cu Turcii; pe un câmp înalt d'aici se ridică monumentul, înalt de 4 metri, cioplit din peatră de Tarcău. În vîrf e vulturul român, cu aripile întinse, rupend un steag turcesc. Pe fața monumeului e un „bas-relief“ (turnătorie în metal) care ne înfățișează pe Stefan-cel-mare, ear' în cealaltă parte Stefan-cel-mare, călare, îndemnând pe vitejii săi șoimeni la luptă.

Ne-am apropiat cu adevărată și adâncă sfială de acest loc, sfințit cu atâtea sânge român:

Eată ce-'i scris pe monument:

„Sub presidenția de onoare a vechiului profesor universitar și vice-președinte al Senatului dl V. A. Urechid, oficerii regimentului 15 Răsboieni au ridicat acest mic monument în al XXXI-lea an de domnie a Regelui Carol I-ii, Cuceritorul Plevnei, și a Reginei Elisabeta.

„Fiind consilieri ai tronului:

„D-nii *Dimitrie A. Sturdza*, președinte și ministru de externe; *Anastase Stolajan*, general *Berendei*, *Mihail Pherekyde*, *Spiru Haret*, *Gheorghe Cantacuzino*, *Alex. Djwara* și *Ioan I. Brătianu*.

„S'a așezat în acest loc cu învoirea d-lor Epitropi ai Eforiei spitalelor Sf. Spiridon din Iași, d-nii G. M. Șendrea, Gr. M. Macri și D. Botez.

„Prefect al județului fiind N. N. Albu.

Pe o latură:

„Acest mic semn comemorativ e ridicat în anul 1897 de către corpul oficerilor regimen-

tului 15 Răsboieni, cu un semn de amintire marelui Domn.

„Micul monument va aminti etern Românilor pe marele Domn”.

Pe alta:

„Nemuritorului erou și atlet al lui Christ, lui Ștefan-cel-Mare, care la 26 Iulie 1476 în acest loc, vitejește, cu răpunerea vieții a apărât neamul Moldovei și existența nației românești contra ostirilor musulmane comandate de Mohamet”.

Pe fața posterioară sunt gravate numele oficerilor regimentului.

Monumentul aproape era acoperit de cununi. Au depus coroane: M. Sa Regele, cu inscripția: 1476—1897;

Academia Română: Memoriei lui Ștefan cel Mare;

Liga: Memoriei Eroilor dela Răsboieni;

Studentii universitari din Iași: Eroilor dela Răsboieni — omagiu și admirație;

Clerul jud. Neamțu: Marelui Domn Ștefan cel Mare — Recunoștință;

Epitropia Casei sf. Spiridon: Eroilor căzuți la Răsboieni.

Ministerul Instrucțiunii Publice și Culturii: Omagiu la Monumentul Comemorativ dela Valea Albă—1897. Octombrie 27.

Liccul real „Petru Rareș” din Piatra-N.: Eroilor dela Răsboieni;

Com. Vânătorii Neamțu: Fraților de arme căzuți la Răsboieni;

Comuna Tg.-Neamțu: Eroilor dela Răsboieni. Sfântă amintire;

Comuna P.-Neamțu: Marelui Domn Ștefan-Vodă. — Venerațiune;

Ateneul Român: Memoriei lui Ștefan cel Mare;

Jud. Neamțu: Luptătorilor dela Răsboieni, — Eternă amintire.

Cel d'întăiu vorbește dl loc. colonel Mihăiescu, apoi d-nii V. A. Urechidă, St. Ioan, căpitan Poponici, Caloianu, A. D. Florescu, Tamara, Danielopol, Vlădescu, Malhasovici, studenți, Filip, profesor, R. Rosetti, ziarist, ear' dl G. Murnu, Român din Macedonia și profesor în București a zis versuri de prilej, laudând vitejia armii române. Monumentul a fost apoi sfințit.

Public a fost numeros. Un entuziasm vrednic de măreția zilei.

Seara s'a dat în Peatra-Neamțu un banchet ori mai bine o pomeană, spre aducerea aminte a eroismului străbun și a celor căzuți cu glorie în luptă.

Încă un moment deci pentru a vesti lumii eroismul român și pietatea ce o păstrăm vitejilor nostri Domni!

REGELUI ȘI REGINEI.

Cuvinte de P. V. Grivoriu, recitate la reprezentanția de gală de către Al. Cârjă, cu privilegiul sărbătorilor ce sau făcut la Iași, la inaugurarea noii universități:

Sire! După veacuri negre,
scrise în străvechea carte
A poporului, ce falnic
ocrotești și duci departe!...
După un amurg de chaos,
noapte fără fund și tristă
De urgență, ce spun la lume
că acest popor există!...
Salutăm, în Tine, Sire!
Rază smulșă dela soare
O schintee, ce-a dus svonul
peste nori, peste hotare,
Că sub Carol înțeleptul,
un popor așa de mic,
Mare e în timp de pace,
și-n răsboaie e voinic!
Tu căluzind ostirea,
peste Dunăre la luptă
Ai reînviat-o eară,
de trei veacuri întreruptă
Și în foc mergând cu Tine,
ea menirea își împarte

M. S. Regele Carol și Iași.

M. S. Regele Carol a trimis următoarea călduroasă telegramă d-lui N. Gancea, primarul de Iași, prin care mulțumește populației pentru frumoasa primire ce i s'a făcut.

D-lui N. Gancea.

Primarul orașului Iași.

Încă odată privesc cu o datorie scumpă a inimii mele de a reînoi via recunoștință a Reginei și a Mea pentru călduroasa și mărețea primire ce ni s'a făcut de a doua noastră capitală. Simțimintele inimioase și pline de dragoste care n'au încetat a se manifesta în tot timpul petrecerii noastre, au ajuns la culmea lor în momentul când cu părere de rău ne-am despărțit de Iași.

Neuitate ne vor rămânea ovațiunile cu care am fost petrecuți până la gară de întreaga populație a orașului și care ni s'au adus în momentul pornirii, într'un mod atât de mișcător.

Prezum cu toții au sărbătorit împreună, aceste frumoase zile de bucurie trebuie ca și săracilor să le rămăie cel puțin o mângâiere.

Trimit dar 6000 lei pentru a fi împărțiți celor nevoiași.

Toate gândurile și urările noastre sunt și vor fi neîncetat cu iubii nostri ieșeni,

CAROL.

† G. Chițu.

O tristă și dureroasă știre sosește din România.

Marele patriot și bărbat de stat George Chițu a încetat din viață la proprietatea sa Mirila din Oltenia.

Prin moartea lui Chițu, partidul liberal perde pe una din vechile sale ilustrațiuni, care a contribuit atât de mult la gloria politică a partidului liberal-național.

George Chițu făcea parte din marea generațiune revoluționară și a luptat cu un entuziasm de nedescris alături de George Magheru, Haralambie și toți aceia cărora li se datorează România modernă.

În viața sa politică George Chițu a ocupat cele mai înalte demnități.

Sub domnia lui Cuza-Vodă a fost primar al Craiovei.

Sub înțeleapta domnie a M. S. Regele Carol, George Chițu a fost în mai multe rânduri ministru al instrucțiunii, al finanțelor și al justiției și a dat cele mai strălucite dovezi de o rară capacitate, devotațiune și cinste politică. Era un orator de frunte și multă vreme vice-președinte al camerei în biroul presidat de către nemuritorul C. A. Rosetti.

Din Caransebeș.

O pornire laudabilă. — Români bravi. — Societate comercială.

Caransebeș, 25 Oct. 1897.

Sunt fericit că eară mă affu în plăcuta poziție de a mai scrie odată și ceva îmbucurător din orașul nostru. Aceasta nu doar pentru-că aici ar lipsi oamenii cu pricepere și cu inimă în stare a face lucruri bune și folositoare.

Nu.

Caransebeșul, deși este mic, are cărturari români atât de numeroși, încât puține orașe de un colorit românesc, se pot asemăna cu el.

Neurocirea însă a fost și este că din cauza neînțelegerilor, lucrarea unitară, cel puțin în anii din urmă, a fost aproape cu neputință.

De aici se explică cauza pentru-ce de un timp încoace nu s'a vorbit aproape nimic s'au numai rău de acest centru românesc.

Dar' se înțelege de sine, tocmai această împregiurare a genat și genează mult pe unii dintre oamenii de bine de aici și mai ales pe cei din fruntea afacerilor. Și nu fără de cuvânt. Căci, membrele se mișcă după cum le poartă capul.

Poate deci, că sub impresia sentimentului de sfială, poate că presiunea opiniei publice, poate în sfârșit din considerare cătră interesele economice ale ținutului, destul că în vara trecută s'a pus în vedere un lucru care realizat, ar fi în stare a pune în lumină orașul nostru.

Este vorba de înființarea unei societăți comerciale pe acții, cam în felul „Concordiei” din Sibiu.

Joi, în 23 a lunii curente, s'a ținut o conferință în acest scop, la care au luat parte un număr neobiceiuit de inteligenți și orășeni fruntași.

În această conferință presidată de protopresbiterul local Andreiu Ghidiu, s'a făcut al doilea pas și după modesta mea părere, pasul hotărâtor întru atingerea scopului de mai sus: s'a desbătut și s'a primit proiectul de statute și proiectul de prospect ce s'a prezentat din partea comisiunii însărcinate cu elaborarea lor încă în conferința prealabilă din August trecut.

Nu-i vorba, bărbăți ca Ghidiu, Curescu, Radu, Nemoian, Bartolomeiu și alții din cari a fost compusă comisiunea, ne-au dat a priori deplină garanță că, lucrul eșit din mâna lor va fi lucru cum se cade. Totuși spre onoarea comisiunii fie zis, am fost

plăcut surprinși, nu atât de valoarea muncii cât mai virtos de zelul dezvoltat de ea întru achitarea sa de greaua misiune ce i-s'a încredințat.

Pe 30 Oct. este deja convocată o nouă conferință de o extensiune mai mare, atârându-se la consfătuire și conlucrare și inteligența și fruntașii de prin satele învecinate.

Șansele sunt promițătoare, pentru-că misiunea de până acum a primit să conducă și mai departe lucrările pregătitoare și pentru-că proba făcută în pripă pentru a se vedea aproximativ dacă este executabil planul nostru a reușit peste așteptare.

Întreprinderea ar fi să se înceapă cu un capital de 50,000 fl., acoperit prin 2000 acții, à 25 fl. acția.

Meritul inițierii acestei întreprinderi i-se revine în prima linie exactorului consistorial Ioan Lințu, meritul însă, că întreprinderea este — cel puțin după semnele de până acum — pe cale a trece dela teorie la aplicație, este al comisiunii amintite, în frunte cu presedintele Ghidiu și al dlui Curescu, care prin puternica poziție ce o are ca president al comunității de avere, i-a dat cuvenitul avânt.

Sperând în isbânda deplină a întreprinderii noastre comerciale, suntem veseli, că am ajuns să stăm în fața unei acțiuni de bun augur, și fierbinte dorim, ca cel puțin de acum înainte, să ni-se mai imbie multe ocațiuni de a vedea pe cei chemați, umăr la umăr, întru rezolvarea multelor și grelelor probleme ce situația creată și din vina noastră, ni-le impune.

Din Lugoj.

Români slabi. — Cetatea lui Doda batjocorită.

24 Octomvrie 1897.

Dela Tâmbălaul din Lugoj cetire.

În 12/24 Oct. a. c. s'a făcut mare tâmbălaul în Lugoj, centrul comitatului Caraș-Severin.

Fișpanul Jakabffy și-a serbat jubileul de 10 ani ca comite-suprem al acestui comitat și jubileul de 25 de ani ca slujbaș de stat.

N'avem nimic în potrivă dacă el și ai lui adecă Maghiarii și Oveii, serbează. Lor li-se șede aceasta.

E lumea lor.

Ceea-ce ne face să apucăm condeul în mână, nu este sărbătorirea din partea acestora, ci este supărarea ce ne cuprinde văzând, că între cei cari serbează pe urmașul lui Tabajdi pașa, sunt și o seamă de români.

Urmărind, cu vitejie,
sfaturile-ți pân' la moarte...
Desgropând comoara sfântă,
în popor mucegăită,
Ai găsit oțel, din care
fu coroana-ți sfărită
Și-ai aprins, din nou, avântul
timpurilor din poveste
Și de țeara Ta, trimisa-i
sus la cer, și-n lume veste
Bună, că trăește neamul
lăsat Ție moștenire
Dela Dragoș, dela Ștefan,
dela Mircea, spre mărire,
Pe când apărau moșia,
cu toporul și cu flinta!...
Tu ai redeschis cărarea,
și-ai înfipt la margini țința
Arătând ostirei zarea,
fie-n vale... fie-n deal...
Toți Româii pășesc astăzi
spre un mândru ideal!...
Deci venim și noi la Tine,
Tu! Stejar înalt cu vlagă,
Sub a cărei crengi plotoase
se umbrește țeara-ntreagă,
La a tronului picioare,
să depunem închinarea,
Semnul de recunoștință,
dragostea și admirarea

Pentru Tine! Căci noi astăzi,
sub a Ta oblăduire
Avem un locași de arte,
de eternă propășire!
Și-acum, sufletele noastre,
cătră tine se închină,
Cătră tine Maiestate, tu,
de două ori Regină!
Da, Regina cea mai dulce,
mult slăvită, iubitoare,
Unui neam, prea mic la număr,
dar' la inimă prea mare,
Tu Regina României
și Regina peste-o lume
Mare... mare, nesfârșită,
fără țermuri, fără nume,
Lume, peste care încă,
sceptru, tron, împărăteasă
N'a fost, nu va fi, nu este,
nici impusă, nici aleasă,
Lumea cugetărei... Lumea
cea de geniu-ți cucerită
Subjugată, roabă ție,
Dar' nespuse de fericită,
Căci prin pana ta măiastră
și prin graiu-ți ingeresc
Ștergi durerile din suflet,
ochiul, buzele, zumbesc!
Ear' din capu-ți alb c'argintul,
fiecare fir de păr

E o lăcrimă a țării
și al minței adevăr!
Tu! ce bună ești ca pâinea
și miloasă ca o mamă
Cei obijduți de soartă,
te invoacă și te cheamă:
Copilași orfani pe lume,
seara-n rugăciuni curate,
Mame veduve, sormane
copleșite, sugrumate,
În genunchi își plec copii
la icoane să se-nchine!
Cerșitori flămânzi și sarbezi,
fără drept la nici un bine,
Rupți de foame, goi și gârbovi,
mulți n'apuc ziua de mâne
Fericirea lor unică,
e un ban ș'un sfert de pâine!
Toată-această lume mare
ce de soarte-i oropsită,
Jalnică și hildă lume,
dar' amar nedreptățită
Toată, ție se închină!
Tu ești mama ei slăvită!
Tu! care-ai vârsat pe rana
de ostaș un balsam dulce
Căci zăbind muria, atunci
când venia ca să se culce,
Înghetat, în patru scânduri,
pe vecie în mormânt!

Vom începe cu înșirarea lor de sus în jos, și ne vom mărgini la cei mai sus puși ca la unii cari, tocmai prin această poziție au o înfruntare cu atât mai păgubicioasă pentru cauzele noastre și cu atât mai demoralizatoare pentru poporul nostru.

Între aceștia cu regret punem la locul dintâiu pe Episcopul de aici.

Ne mângâiem cu o singură speranță: văzând P. Sa că Românii buni fac gol în giurul tistiilor ungurești, în viitor se va abține și P. S. Sa de a se arăta acolo unde bunii Români n'au ce să caute.

Un alt jubilat este urmașul marelui Doda în scaunul presidential al comunității de avere, dl *Ilie Curescu*, din Caransebeș. D-sa, adevărat că nu ne a surprins cu tălmăcirea ce a ținut să o facă comitelui *Jakabffy*, nu pentru-că îl știm de mult în tabăra fiilor răstăciți ai neamului nostru mult cercat, dar de durut ne-a durut și ne doare că-l vedem cântând osanele aceluia, care din punctul nostru de vedere, și chiar din punctul de vedere al intereselor speciale grănițerești, ar merita reprobe și huidueli, dar' nu omagii.

Dar', ce să facem? Indreptare nu mai e cu putință! Dl *Curescu* e acum și prea bătrân pentru ca să se desvețe de a mai face plocamente.

Omul însă care și-a făcut și astădată de cap este primarul Caransebeșului *Burdia Szilárd*.

Acest individ, care ar trebui să stee smerit la o parte, aducându-și necontenit aminte că numai grația ei nu e calificarea, l'a pus unde este, a abuzat de poziția sa într'un mod cu totul neierat.

Împreună cu fratele său de cruce, protopretorul Caransebeșului *Rudeu*, a încrîpat un conduct de torțe, cu vre-o 200 cetățeni plebe din Caransebeș și din pretura de acest nume și cu muzică militară, comandanți din Timișoara, pe cheltuiala nu știu cui, și cu șgomot provocător, s'a postat lângă locuința fișpanului, unde, pus la cale avea să glăsuiească o prea umilită și inconștientă unealtă a lor, mândrul prost primar din satul *Jaz*, *Jgris*.

A doua zi apoi, în mare ținută, care va zice în gală de magnat, precum fusese anul trecut la tâmbăleșul milenar din Pesta, a mers cu mare suită și, — iucus a non lacendo —, în numele orașului Caransebeș, a felicitat în termenii cei mai umiliți și umilitor pe jubilatul, care, în răspunsul său, a avut să spună, între altele și semnificativele cuvinte „eu privesc în orașul Caransebeș o puternică fulangă a liberalismului sincer și a ideii de stat maghiar.”

Auziți Români și mai ales voi grănițeri români, ce privește fișpanul *Jakabffy* în orașul Caransebeș?!

Și aceasta abea la doi ani după moartea fericitului *Doda*, și așa zicând în ființa de față a urmașului acestuia, venit și el la tălmăcere.

O tempora, o mores!

Un alt mameluc de calibru greu este pensionatul fost president al sedrii orfanale din *Lugoș*, dl *Antonescu*, care, din depărtare mare, dela *Siria*, a ținut să nu lipsească nici el dela tălmăcere. Acest barbă-cot, a cărui spate sunt așa de deprinse cu încovăcirea față de stăpânire și oamenii sei, ne aduce aminte povestea calului de cavalerie, care, vândut la bătrânețe unui civil, când a auzit sunetul trîmbiței, s'a dus cu călărețul său civil și s'a pus și el în rînd cu cei cari erau activi.

Ei, ce să-i zici? Zi-i: să-i fie de bine! și dă-!... în știrea D-lui.

Tot de pănură acestuia este și oratorul festiv al zilei jubilar, protonotarul comitatens *Dr. Puchomic Avramescu*, care încă din tinerețe, de pe când era stipendiatul percianului deputat *Harkányi*, da semn, că la timpul său, o să fie o bună coadă de topor în mâna dușmanilor de moarte ai poporului din a cărui sin a eșit.

D-le protonotar: și la mai mare! că ești vrednic, vrednic!

Cavalerul tristei figuri însă este fără îndoielă fârtatul lui *Mandl Keppich*, vameșul *Péter Brankovits* din Caransebeș, acest sârbotină, care nu știm prin ce complicație a împregiurării, a ajuns tocmai el să spună într'un toast — zice-se — adesea întreprins de aplause, că ei, — bagsama *Curescu-Burdea* și el, — au eucerit pe seama ideii de stat fortăreața lui *Doda*.

Auziți grănițerii: cetatea noastră, lucrată de marele vostru *Doda*, este luată pe seama Ungurilor de aceia pe cari voi îi țineți de binevoitorii și conducătorii voștri! Auziți?!

Dealtmîntrelea, ca tragicului să nu-i lipsească latura comică, trebuie să o mărturisim, că nouă, rolul lui *Brankovits* în eucerirea întăriturii lui *Doda*, ne reamintește una din fabulele nemuritorului *Ișop*: fabula măgariului care pe când se afla leul în doaga morții s'a dus și el să-i tragă un picior.

Dar' zburdșnicule și curagiosule *Péter*, de ce n'ai eucerit pe când trăia *Doda*, dacă ești atât de voinicos, nu acum când el nici în groapă nu se poate odihni de tine și de alții ca și tine?!

Pentru a fi tabloul desvîrșit, mai amintesc și pe oare când atotputernicul secretar consistorial și faimos mare naționalist, acum slugă la d'orloagă, bătrânul prim-senator *Ioan Bartolomeiu* și pe popa *Ionescu* dela *Jaz*.

Pe cest din urmă, deși unul dintre cei mai laudați vorbitori ai mesei festive, — nu-l țin vrednic de amintire nici pentru brăul său roșu, nici pentru-că a pelerinat și el anul trecut la serbările judeo-maghiare din *Iudapesta*, unde fusese distins mai după vrednicie decât acum, dându-i-se „paprîkás” la o masă dintr'o bucătărie millenară, ci-l pun la pomelnic numai pentru-ca să știe și fiii săi, bărbați cu carte, ce moștenire caută să le adune fata lor la bătrânețe.

De fisolgăbirul *Croncan*, deși este deputat al măritului congres, și de alți croncani de teapa lui, nu mai facem nici o pomenire. Adeca una am mai face, anume: vecinica lor pomenire.

Români, bănațeni, grănițeri! am înșirat numele de mai sus pentru-că să vă feriți de ele ca de ciună și pentru-ca să vă deschideți mai bine ochii pe viitor. Să știți, că: cum vă așterneți așa aveți să durmiți și cum vă sărați așa aveți să mâncați.

Nicu.

Criminali vestiți.

Cetind câte un roman criminal, adesea ne îndoim, că se poate întâmpla tot cât autorul scrie, și indeosebi că ar fi oameni a căror reutate întrece pe a animalelor celor mai săngeroase.

Și totuși se descoperă într'una crime cari sunt o dovadă că în viața de toate zilele se întâmplă lucrurile mult mai grozav de cât le poate închipui mintea omenească.

Așa de pildă, zilele trecute s'a pus mâna în Franța pe un criminal, pentru care cea mai mare plăcere era să ucidă.

El se numește *Iosef Vacher*, un vagabond tiner, slab în cât pare că abea stă pe picioare.

A fost arestat pentru bătaie. Pe drum a vroit să fugă însă, sărind din vagon, ceea-ce a dat de bănuială geandarmilor.

Judele de instrucție începe să-l întrebe și stoarce din el mărturisirile una câte una. Mizerabilul a mărturisit până acum, că a omorât nu mai puțin ca 11 oameni.

Aceste asasinat se aseamănă toate ca două picături de apă. Victimele sunt ciobani tineri sau fete, pe cari mizerabilul le masacrează și le des-

chide pantecele ca sinistrul spintecător din vechiul cartier al *Londrei*. Și cu toate că asasinul este într'o cumplită miserie, hrănindu-se une-ori cu legume crude culese de pe câmp, nu furtul este imboldul crimelor sale; victimele lui sunt une-ori niște nenorociți mai săraci de cât el. Causa pare a fi, trebuința de a ucide, satisfacția acestei sete de sânge omenească, pe care doctorii o numesc „monomania sanguinară.”

Odată cu reconstituirea asasinatelor sale, se reconstituiește și istoria vieții sale, și se stabilesc antecedentele: s'a născut la *Beaufort*, canton din *Roybon* (*Isère*) dintr'o familie de țărani cu dare de mână, a fost crescut, până la 18 ani, la o mănăstire de călugări, și a făcut apoi serviciul militar ca soldat și sub-oficer ireproșabil. S'a logodit cu o fată din *Baumes-Dames*, pe care o iubea tare; dar' în momentul liberării sale, fata l respinge și-și ia înapoi cuvântul. Nebun de disperare trage asupra ei patru focuri de revolver, fără să o atingă, și-și trage și sieși în cap două gloanțe, din cari numai unul a putut fi extras. Nenorocitul n'a murit, dar' a rămas slăbit la minte.

Din momentul acesta începe viața lui pribeagă și seria neexplicabilă a crimelor sale, cari se succed neîntreprupte, până când întâmplarea vine să le pue capăt.

Aci se prezintă deci o chestiune de responsabilitate morală, pe care trebuie să o rezolve magistrații.

Omul acesta este un asasin sau un nebun atins de „monomania sanguinară”.

Cine ar putea să o spună?

Și afară de aceasta, „monomania sanguinară”, trebuie ea oare socotită ca peste putință de a fi învinsă? Este o aplecare dela imboldul căruia omul poate să se apere prin o împotrivire tare, sau este o putere ipnotică absolută contra căreia se sfârșimă voința omenească?

Când criminalul a avut un motiv apreciabil să comită crima, când l a

Tu l care-l făceai să ducă
sfântul dor că pe pământ
Liberă, neatîrnată,
Ias-o țeară glorioasă
Sub o spadă vitejească
și o inimă frumoasă!
Tu Regina țerei noastre
și Regina poesiei
Tu Regina luminoasă,
căci ești steaua României,
Tu ce-ai rupt din soare raze,
Pentru facla ta ce porți
Tu! ce știi se cântă măiestru,
pe cei vii și pe cei morți,
Nu uita azi templul nostru
ce supunem cu iubire
Sub solia minței tale,
sub regeasca-ți ocrotire.

Poesii populare.

(Din *M.-Radna*.)

Dute bade, duce-te-ai,
Unde stă apa să stai,
Altă drăguță să n'ai,
Că drăguță și-am fost eu,
Drăguța ta pe dreptate,
De doi ani și jumătate:
Da cine ne-o despărțit,

Fie-i moartea din cuțit,
De ne-o despărțit fecior,
Fie-i moartea din pistol,
De ne o fi despărțit fată,
Rămână nemăritată
Ca mărgeaua ne nșirată.

Ajungă-te Dumnezeu
Să n'ai parte d'altă fată,
Numai să intri în groapă,
Nici cuie în copârșeu,
Precum n'am avut nici eu
Parte de bădița-l meu.

Trimesu-m'o badea carte
Pe busuoc din cetate,
Să-l aștept un an și jumătate
Dar' și eu i-am trimes năpoi
Pe trei fire de săcară
Că-l aștept un an ș'o vară.
Badeo, badeo, dragu meu,
Eu de mult te-ași fi lăsat,
Dar' m'am temut de păcat,
Prea mult pământ ai călcat
Și pe ud și pe uscat,
Și pe ud și pe sbicuit,
Până ce tu m'ai iubit.

Culese de *Maria Irinie*.

(Din *giurul Aradului*)

Dorul meu dela inimă,
Pune l-aș c'o filimină,
Și cu frunza eghera,
Să-l trimit până la mândra;
Ca să-mi vadă și se-mi creadă
Cum mi-i mie lumea dragă,
Că beau apă din părau,
Mândră mor, de dorul tău.

Bate vîntu 'n pae ude,
Strig pe mândra nu m'aude.
Ba eu bade te-aud bine,
Numa mama-i lângă mine,
Și nu pot eși la tine
Și-aș eși și mi-i rușine.
Eu mândră te-oi învăța,
Spune la mîta așa,
C'o vîrsat mîta apa,
Și mă duc s'aduc alta;
Pune bocalu pe doage,
Și vină mîndruță 'n coace.
Lasă bocălașul plin
Și vină să ne iubim.

Poți tu mândră zice zău,
Că nu team sărutat eu!
Poți tu mândră zice odată,
Că nu și-am dat gura toată.

Mândră ochisorii tîi
Ca cireșele 'n altoi
Ce și-oi da? să fie a mei,
Că-mi beu mîntea pentru ei.

Cât 'i lumea și vilagu,
Nu este iosag ca dragu,
Uritu 'n lume te duce,
Dragostea 'napoi te-aduce.
Pentru omul cel frumos,
Pân' la Arad mă duc pe jos
Dară pentru cel urît,
până afară-mi pare mult.
Culese de *I. Fumariu*, preparand.

Păduriță, cer și fag,
La umbra ta să mă trag,
Cu cine mie mi-i drag;
Păduriță tinerea,
N'ai văzut pe mândra mea,
Mănând juncii la pășune,
Ținendu-i legați de fune,
Cu poalele sufocate
Și cu gîndu la păcate?

— Noroc bun și sănătate,
Mândra mea cea de departe!
— Și tu om bun să trăiești!
Da eu nu știu, cine ești.

preparat în liniștea premeditărei, când a profitat de crimă prin furt, atunci nu mai începe îndoială asupra culpabilității.

Așa a fost cazul cu vestitul *Troppmann*, de șapte ori asasin, executat în Paris la 19 Ianuarie 1870, care se prefăcea nebun, dar' n'a înșelat pe nimeni, căci crimele lui fuseseră preparate și premeditate cu mult timp înainte de comiterea lor.

În analele criminalității în Franța sunt doi asasini, ale căror crime au fost absolut neexplicabile, comise pe neașteptate, fără premeditare posibilă, fără mobil apreciabil, cu o ferocitate atât de neprevăzută, încât chiar acum, după o jumătate de secol, ne putem întreba dacă făptuitorii lor n'au fost niște adevărați nebuni, și dacă nu s'au supus unui atac neresistibil al monomaniei sanguinare.

Unul a fost Antorin *Leger*, căruia din cauza crimei sale murdare 'i-s-a dat porecla de „anthropofag“ și care a provocat în 1824 un sentiment de oroare în toată Franța. Monstrul acesta întâlnind la câmp o fetiță de 12 ani — pe mica *Constanța Debully* — a gătit-o, 'i-a deschis vinele, 'i-a supt sangele și 'i-a mâncat inima... Crima a fost așa de fioroasă, încât președintele a supus juraților chestiunea de alienație mintală. Juriul, cedând unui sentiment de desgust, n'a vrut să audă nimic, a respins în unanimitate ipoteza, ear' mizerabilul a fost executat în Versailles la 1 Dec. 1824.

Celălalt a fost numitul *Papavoine*, al cărui nume a căpătat o tristă celebritate în analele criminale. Acesta un om instruit, din familie bună, cu un trecut nepătat, a ucis în pădurea din Vincennes, ziua în amiază mare, cu sânge rece și fără motiv explicabil, doi copii pe care nu-'i cunoștea, sub ochii mamei lor!

În fața juraților, vampirul acesta a invocat o demență irezistibilă care

— Cine-s eu tu bine știi.
— Te-am uitat, că prea rar vii.

Măndruță din Gruiu-lung,
Primăvara de-o ajung:
Alta să nu mai trăiesc,
Dacă nu te învălesc
Și-'ți fac conciu rotelat,
Să fi mai aleasă 'n sat.

Afurisit de birou,
Cum mă scoți din satul meu;
Nu m'ai scos, când am supt țigă,
Ci mă scoți, când am drăguță,
Nu m'ai scos, când am fost mic
Ci mă scoți când sunt voinic.

Fă-mă Doamne, ce 'mi-i face;
Fă-mă, Doamne, bumb de rouă,
La bădița pe curauă,
Când a lua curaua,
Să sclipască ca roua,
Fă-mă, Doamne, bumb de foc
La bădița pe cojoc,
Să sclipască ca un foc.

Culese de *G. Bodnariu*.

'l-a împins la crimă contra voinței sale.

Procurorul general, însă, care ocupa fotoliul ministerului public a fost neînduplecat: a refuzat să admită această demontă. „Nimic nu o probează, a zis dînsul, nimic nu dovedește că mintea lui nu este, că și a celorlalți oameni. E de ajuns să-'l vezi, să-'l ascuți, ca să te convingi că este un om care cugetă, vorbește și lucrează ca ori-care altul, și care are destulă judecată ca să se lumineze, dacă ar vrea să o întrebe. Dar se mai poate ca judecata lui să nu fie destul de puternică, să fie supusă patimilor sale... Se poate, ca în adâncul organizației sale triste și întunecate să zacă niște porniri de o ferocitate nativă, capricii de misanthropie împinse până la turbare; era însă de datoria lui să lupte contra acestor porniri rele, din toate puterile.

Este permis să fim nedomiriți asupra adevăratei cauze a crimei, dar' n'am puté să fim și asupra crimei, însăși; restul rămâne între Dumnezeu și conștiința vinovatului: justiția omenească știe destul ca să aperse societatea“.

Papavoine, care la început 'și-a atribuit crima pasiunii politice, a sffrșit prin a mărturisi că nu înțelege nimic din tot ce s'a petrecut, că a cedat unei frenesii neexplicate, și că se crede nebun. Cu toate sforțările avocatului Paillet, care a pledat „monomania sanguinară“, Papavoine a fost condamnat în unanimitate și executat în 25 Martie 1875.

Opinia publică în Franța așteaptă acum cu nerăbdare desfășurarea procesului lui Iosef Vacher, care cu drept cuvânt poate fi clasat chiar de acum în rîndul criminalilor celebri.

Vieți lungi.

Ori și câte necazuri sunt în viață numai cu durere ne despărțim de ea. Ear' cei cari au avut norocul să trăiască mult în lume, sunt însemnați în cartea neamurilor cu adevărată evlavie.

Fără a mai vorbi de Biblie, care de și disprețuind viața omului, admiră cei 969 de ani ai prea-fericitului Matusalem, moșul lui Noe, vedem că chiar strămoși noștri Romani înseamnă cu evlavie toate cazurile de viață lungă într'o vreme când morților li se dedea de altfel cinste deosebită. Pliniu și Valeriu Maxim merg până a scrie, că un rege al insulei Locmians (?) a murit în vîrstă de 802 ani! După Strabon, în Pengiap oamenii trăiau peste 200 de ani. Epimenide din Creta, după unii scriitori ar fi trăit peste trei veacuri. Când sub dominația lui Vespasian s'au numărat oamenii în vîrstă de 100 ani, în partea Italiei dintre Apenini și Pad s'au găsit, tot după Pliniu peste 170 cari trecuseră de 100 de ani, la o populație de trei milioane. Cel mai bătrîn, Marcus Apponius, peste 150 de ani.

Viața sfinților e tot așa de bogată în cazuri de viață lungă. Sf. Simeon, nepotul feciorei Maria, ar fi fost martirisat la vîrstă de 107 de ani; Sf. Anton la 105 și pustnicul Paul la 113 ani. Călugării din muntele Athos ajungeau adesea la vîrstă de 150 de ani. Venerabilul Albuna, primul episcop al Ethiopiei ar fi trăit peste un veac și jumătate.

Pretutindeni și în tot-dea una, bătrânețele adânci sunt privite cu o nemărginită dra-

goste. În fața pîrului alb și a blândeii priviri a bătrânilor ne mîngăiam cu nădejdea că vom ajunge și noi ca ei.

Și totuși, bătrânețea adâncă, n'a avut până acum nici un istoric vrednic de acest nume. Ne lipsește nu numai o știință despre viețile lungi, care să caute să așeze pe cele pățite de oameni bătrâni câte-va legi pentru viitor, dar' și un studiu nepărtinitor asupra oamenilor, cari au depășit o sută de ani, termin pus poate pe nedrept ca marginea vieții noastre pe pămînt.

Și înainte de toate, să fie oare adevărat, că nu putem trăi mai mult ca 100 de ani? După cercetările lui Haller, unul dintre puținii învățați, cari s'au ocupat cu marginea vieții noastre, omul este unul dintre animalele cari trăesc mai mult.

Cel mai îndepărtat hotar al vieții omenești n'ar fi de 90—95 de ani, cât ni se vorbește astăzi, ci de 200 de ani. El aduce în sprijinul spuselor sale pe Thomas Parr, care a murit la 152 de ani și un altul care a murit la 169 de ani, amîndoi din *înălțare*:

Thomas Parr, trăia de 152 de ani, fericit, în comitatul Shrop, când regele Carol V și-a exprimat dorința de a'l vedea. Fu chemat la curte, și acolo, ca să fie sîrbătorit cum se cade, i s'a dat să mănânce atât de mult, în cât bietul bătrîn muri de nemistuire. Harvey, care 'l-a tăiat apoi spre a-l cerceta a găsit că corpul lui era de minune păstrat, și că ar fi putut trăi încă mulți ani de zile.

Henri Jeekin, din comitatul Yorkului, un biet pescar, la 100 de ani trecea încă rîurile înotînd și a murit în vîrstă de 169 de ani, din pricina unei răceli. Chemat ca martor pentru un fapt care se petrecuse cu 140 de ani în urmă, s'a înfățișat înaintea judecătorei însoțit de doi fii ai săi, unul de 102 și altul de 100 de ani. Humboldt asigură că a văzut lângă Arequipa un țeran de 143 de ani, a cărui nevastă era de 117 ani.

Renumitul țeran norvegian J. Gurrington, murind la etatea de 160 de ani, a lăsat din ultima sa căsătorie un copil de 9 ani, al cărui frate mai mare era de... 108.

Toți învățații spun, că viața lungă nu depinde de la mărimea și tăria trupului omenească, ci de la felul de viață: trăind regulat și fără multe griji, e cel mai sigur mijloc de a trăi mult.

Ântăia carte de cetire și scriere

pentru învățarea limbii maghiare, în folosul școalelor populare române întocmită pe baza planului ministerial de învățămînt, de Ioan Roman, învățător în Șeitin.

Arad, 1897. Tiparul lui I. Róthy și filiu.

De un timp încoaci manualele pentru școalele elementare se înmulțesc, ca ciupercile după ploaie. Aceasta ne îmbucură, dar' și mai mare ar fi bucuria noastră, dacă ele ar fi din ce în ce mai bune. Dl Roman 'și-a dat silința a ne prezenta un manual compus după principiile pedagogice moderne. Dar' pe lângă toată bunăvoința sa nu 'i-a succes a ne da un manual, care să ne mulțumească pe deplin. Este jignitor pentru fie-care Român cu inimă, când vede, cum dl Roman, fie de dragul limbii maghiare, fie din necunoașterea perfectă a limbii noastre materne și poate chiar și a celei maghiare comite atentat la limba română batjocorindu-o în așa chip, încât par'că voește a fi adevărat urmaș al lui Moise Bota. Dl Roman traduce verbal multe cuvinte și expresiuni ungurești. Această procedură d-sale poate avea influență foarte stricăcioasă asupra limbii române cu deosebite bîre aici pe la marginea românismului. Înainte de toate e de observat că autorul nostru dînd și titlul unguresc al cărții sale, aici își scrie numele *Roman János*. Nici atîta să nu știe d-sa? Ar fi trist de tot! Eată câteva specimene:

1) Szegezz (szuronyt) = defige. 2) össze-rokskad = pică jos. 3) mi bajod van? = ce

necaz ai? 4) faág = creangă de lemn. 5) szel-löcske = zefirul. 6) görnyed = se încîmbește. 7) lomb = frunză. 8) szarvasmarha = animală cu carne. 9) büszke = ambițios. 10) behuzhatja (körmét) = poate trage în lăuntru. 11) köböl = din cărămîdă. 12) nyulékony = întins. 13) mindegyre = tot în una. 14) hull (a vér) = pică (sângele). 15) sebében összerokkad = pică jos în rană. 16) napkeletre = pe răsărit. 17) H. Lajos = Ladislau al II. 18) mohácsi rész = lupta dela Mohács. 19) fakasztja a binbóit = sparge mugurii. 20) letörök a kukoriczát = rump porumbul. 21) jő esik = îmi cade bine. 22) becsületben (van) = în omenie. 23) a pamlagra = pe divan. 24. nyájkutya = căne de turmă. 25) egymástól elválasztva = despărțit dela oaltă. 26) növeli = crește. 27) bő = îmbelșug. 28) csik a hó = cade neaună (De ce nu-'ți place d-le R.: ninge?) 29) munkánknak = lucrului nostru și haszna = folosul. Deci: munkánknak meg lesz a haszna se va traduce: lucrului nostru îi va fi folosul. Admirabil! 30) némely = câte unii 31) keljetez fel = sculați-vă sus. 32) legvesze de mesebb = cel mai periculos. (Noi am zice: cel mai primejdios). 33) Pej nu e tradus. 34) Nu putem admite nici provincialisme ca: pulyka = tutcă: paprika = pipercă; szarka = țarcă, etc.

Ce privește ortografia, autorul scrie: *calchiul* (cetește: călcăiul), *dejet*.

Noi trebuie să ne prețuim limba ca ochii din cap și să o păzim de ori-ce influență străină. Dacă am urma pe calea arătată și apucată de dl Roman, am observa, că spunem, ce e drept, cuvinte românești, dar' nu vorbim românește, pentru-că modl de exprimare este străin. În chipul acesta ne-am corumpe frumoasa noastră limbă românească; și aceasta ar fi adevărată primejdie națională. Sperăm că dl Roman la o eventuală nouă ediție va ține cont de aceste observări scrise cu cea mai bună intențiune. P.

Din public.

Mulțumită publică.

Comitetul parochial exprimă și pe această cale mulțumită publică:

1. Credinciosului Teodor Topercean, pentru dăruirea bisericii cu un prapor mare în preț de 300 fl. v. a.

2. Preastimatei d-ne preotese și învățătoare Aurelia Păcășan, pentru sacrificiile aduse ca nașa acelui prapor, și pentru fundațiunea praporei întemeiată de d-sa.

3. On. domn Inv. Iuliu Vuia, la ale cărui stăruințe a făcut Topercean praporele și pentru simțemintele sale creștinești, vedite prin întreprinderea unei colecte pentru facerea praporilor mănăstirești.

4. Tuturor creștinilor, cari au contribuit la colecta dlui Vuia.

B. C o m l o ș, din ședința comitetului parochial gr.-or. ținută la 28 Sept, 1897.

Ioan Ciorean.

Bibliografie.

Din „Biblioteca Noastră“ de sub direcțiunea dlui *Enea Hodoș* în *Caransebeș* a apărut Nr. 6 „*Dela Sate*“ piesă populară în 4 acte, în dialect *bănățan* de N. Macovișteanu. Piesa e scrisă pentru societăți de diletanți și pentru cei-ce se ocupă cu studiul graiului bănățenesc.

„Biblioteca Noastră“ apare în fie care lună. Un număr 14 cr., o serie de 5 numere 70 cr., 10 numere 1 fl. 40 cr.

Numerele apărute până acum sunt: Nr. 1. S. Secula, „*Realități și Visări*“, novelete. — Nr. 2. Iosif Bălan, „*Iancu de Hunyad*“, cerc. istoric. — Nr. 3. și 4. G. Coșbuc, „*Versuri și Proză*“. — Nr. 5. Gr. Alexandrescu, „*Fabule alese*“, (sub presă). — Nr. 6. N. Macovișteanu, „*Dela Sate*“, piesă teatrală. — Nr. 7. Zotti Hodoș, „*Intocmai*“ comedie tr. (sub presă). —

Dela învățătorii noștri.

Învățătorii noștri din protopresbiteratul Aradului și-au ținut conferința de toamnă, Sămbăta trecută (25 Oct. v.) în comuna Nădlac, la școala învățătorului *Romul Tăucean*.

Această conferință a fost cea mai succasă din câte s'au ținut până acum în protopopiatul nostru.

În chipul acesta membrii conferințelor noastre își îmbogățesc frumos cunoștințele pedagogice.

Nu înțelegem — și reprobăm — că unii dintre învățătorii lipsesc dela asemenea conferințe, în special învățătorii din comunele *Arad-Gai, Micălaca, Cicir, Sobotel, Cianaud și Batania*..... Pre cei din Micălaca i-am auzit jălbindu-se: că nu capătă diurnele competente. E întrebare însă, că făcut-au d-lor arătare undeva pentru delăturarea acestei piedeci?... Știm că în Micălaca stă astfel treaba — pentru că am auzit în persoană pe părintele *Ciora* laudându-se — că „nu dăm diurne de conferințe dascălilor să meargă să bea bere pe ei“... Astfel înțelege popa Cioara însemnătatea conferințelor învățătoresci? — Rușine să-i fie! Și bieții dascăli din Micălaca nu se știu emancipa de sub domnia unei astfel de „reverendă cu brâu roșu“... Trist lucru! —

Așteptăm dela toții răspuns! —

Învățătorul *R. Tăucean* a ținut cu elevii prelegere din „Religiune“. — După dimiterea elevilor s'a ținut conferința, la care au participat — pe lângă învățătorii adunați, — și un frumos număr de fruntași Nădlăcani în frunte cu preotul *Marcovici*, avocatul *A. Petrovici* și notariul *I. Căciuca*.

Părintele *Marcovici*, după deschiderea conferinței a salutat corpul învățătoresc în numele Nădlăcanilor, îndemnându-i pe învățători a lucra în dulce armonie și mână în mână cu preoții, la marea operă a educației poporului român. După aceea s'au prezentat operatele lucrute, parte ca disertații, parte ca prelegeri, practice, dintre cari s'au citit a Domnișoarei *Maria Preceasta* inv. în Arad, „Despre minunile lui Iesus“, a lui *Nicolae Stefu*, „Venirea Sârbilor și a Bulgarilor“ ca prelegeri și disertații, una Doamnei *Emilia Ciorogariu* despre „Rolul femeii în societate“, lucrare foarte succasă. Disertația a fost viu aplaudată și felicitată pentru frumoasa și instructivă lucrare. Conferința a decis transpunerea acestei disertații în biroul central, pentru a fi luată în programa adunării generale, ca să aibă ocaziune întreg copul învățătoresc a o asculta. A urmat apoi distribuția „Liturgiei sântului *Joan Crisostom*“ înscrisă pentru corul școlărilor de *Nicolae Stefu*. În chestia asta s'a primit propunerea părintelui *Marcovici*, ca biroul conferinței să trimită comitetelor parohiale câte un exemplar cu rugarea, ca să cumpere dela autor mai multe exemplare pe seama școlărilor.

Secretarul conferinței *Iosif Moldovan* a dat o frumoasă explicație asupra metodei ce l'a urmat d-sa și consoții la compunerea „ABCdariiului“ ilustrat, apărut de curând. Conferința a primit cu plăcere înțelegerea lui în toate școlile din protopopiatul Aradului, având a veni cu propunerea la adunarea generală, pentru întocbindu-se acestui ABCedar practic în toate școlile din diecesă.

Conferința viitoare se va ține în Peceta, la școala învățătorului *Ioan Eftici*. N.—

Deoarece-ce am mărit tipografia noastră, anunțăm onorabil public că primim comande pentru tipărirea a ori-ce lucrări privitoare la arta tipografică.

Administrațiunea Tipografiei „TRIBUNA POPORULUI“.

NOUȚĂȚI

Arad, 12 Noemv. n. 1897.

În ajunul mișcării naționale. Ziarul bucovinean „Epoca“ scrie:

„E probabil că întrunirea publică, despre care vorbește în apelul său dl. Dr. Lucaciu și care se va ține în Transilvania, va fi convocată de dl. Dr. Ioan Rațiu, președintele comitetului național din Sibiu“.

Din parte-ne știm atâta, că inițiatorii mișcării au făcut tot ce s'a putut pentru a aduna la luptă pe toți căți în trecut țovarăși buni de arme au fost, și că până acum s'a câștigat deja sprijinul unei părți foarte însemnate de luptători.

Știri personale. Afăm cu plăcere, că dl. *Diamandi Manole*, care a fost la Viena pentru căutarea sănătății, s'a întors deplin sănătos la Brașov. Îi dorim vigore deplină și să l vedem la muncă, unde prin experiențele sale bogate și buna sa inimă românească, desigur că înspre mare folos va fi cauzei naționale.

Esit din temniță. Dl. Dr. *Aurel Murășan* directorul „Gazetei Transilvaniei“, a esit din temnița primăriei din Brașov, unde a stat 8 zile.

Popor brav. Duminecă în 7 Nov. nou, era să se țină alegerea de învățător în comuna noastră *Lipova*.

Planurile, puse la cale de anumiți domni, de astă data s'au sfcilit... minune mare!.. Poporul țaran s'a trezit din amortală și n'a lăsat ca nepotismul să-și mai facă trebușoarele!.. Alegerea, în urma pașirii energice a poporului s'a amănat.

Sperăm că bravii țărani din *Lipova* vor deschide totdeauna ochii de aci înainte, ca să nu-li se taie apa dela moară de dragul unui sau altui nepot al protopopului și favorit al Consistorului din Arad. Asupra celor întâmplute cu această ocazie urmează raport detaliat.

Nefericire la vânătorile curții. La vânătoarea de urși în *Dobșina* unde a luat parte și arhiducele *Otto*, s'a întâmplat o nefericire mare. Conte *Pappenheim* a tras într'un urs puternic, care a fugit în tufișe, năpustindu-se asupra unui pădurar. Fiara a sfâșiat pe bietul pădurar chiar în apropierea arhiducelui. El a murit pe loc.

Biserica română din Tornia în primejdie. Comuna bisericească greco-orientală *Tornia*, în comitatul *Cenadului*, până la anul 1873 era mixtă, sârbă-românească; dar' în urma despărțirii ierarhice sârbărită în acel an, Românii s'au constituit deosebit în comună românească, plătind Sârbilor o despăgubire de 7000 fl., pentru biserică și școală. Deși numai 500 de suflete, Românii au plătit bucuros acea sumă de bani, numai ca să-și vadă împlinită dorința de a poseda biserică și școală lor națională.

Creștini buni, Români buni, *Tornienii* trăind în bună înțelegere și dragoste cu preoții și învățătorii lor, au făcut înaintare frumoasă în cultura națională. Au întocmit zidirea școlii conform cerințelor legii, au cumpărat pământ arător, din al cărui venit să se susțină după vreme școala și biserică. Vin însă alegerile de deputați pentru sinodul eparchial aradan. Protopopul *Moise Bocșan* lucră cu tot aparatul și autoritatea sa oficială pentru alegerea fiului său, dar' *Tornienii* aleg pe profesorul *R. Ciorogariu*. De aci apoi se pun la cale proteste în contra alegerii și intrige în contra preotului *Pavel Moga*. Nu putem prevedea care va fi sfârșitul acestor uneltiri păcătoase, știm însă un lucru pozitiv: organele bisericești au chemat ingerința judecătoreșii civile în afaerea aceasta, care, după natura ei aparține exclusiv la competența forurilor bisericești.

Nu mai puțin ca 75 de credincioși ai bisericeii române din *Tornia* sunt puși sub cercetare din partea judecătoreșii cercuale din *Batania* pentru actul alegerii de deputat sinodal, cu ce fel de rezultat, vom vedea! deocamdată constatăm numai faptul regre-

tabil, că biserica autonomă e dată pe mâna străinului ca să o îndrepteze.

Panama din Arad. Acum doi ani s'a descoperit la oficiul de dare din loc o defraudare de aproape 100.000 fl. Invinuții au fost pentru furt o legiune întreagă de funcționari, dintre cari acum au fost puși sub acuză: *Ferdinand Băcs, Mihail Czeglédi, Géza Király, Paul Bognár, Nicolae Prodănovics, Paul Kovács, Moritz Scheinberger, Rudolf Tenner* și *Alois Bérczy*. Cei mai mulți sunt jidani. Vom reveni asupra acestei defraudări fin de siecle!

Mișcări socialiste. După-ce greva secerii din estan a rămas în parte fără de succes, corifeii socialiști au avut de grije ca în viitor ei se fie mai bine organizați pentru luptă. Pe *Alföld* era obiceiul ca contractele de lucru între proprietari și lucrători să se lege de cu toamna. Biroul central al partidului socialist a dat acum un manifest, ca lucrătorii să nu lege nici un fel de contract până după congresul dela crăciun ce va avea loc în *Budapesta* și care va hotări în această privință.

Erupțiunea vulcanului Vezuv. Vulcanul *Vezuv* a început de vre-o câteva zile încoaci să lucre, aruncând din crater foc și lavă. Din *Portici* se vestește, că spre *Piano delle Ginestri* curg șiroaie de lavă din ce în ce mai puternice, ear' pe coastele muntelui plouă cenușă deasă.

Cortegiul lordmajorului Londrei. Din cauza burei dese, cortegiul lordmajorului *Londrei* n'a fost așa splendid ca de obicei. Trăsurile de gală au avut caracter național. Pe o trăsură era scris: *Greater Britannia* arătând numele acelora cari au mărit teritoriul Angliei, între acestia se află și *Rhodes Cecil*. O altă trăsură aducea toate felurile de sport între acestea și bicicleta. Pe o altă trăsură se vedeau modelurile vaselor de războiu din 1837 și 1897. Lordmajorului *Philips* care acum părăsește funcția i-s'au făcut mari ovațiuni. Noul lordmajor *Dovies* a luat parte la cortegiul într'o trăsură de gală trasă de 6 cai.

Cum se îmblânzese leul? Eată o chestie, despre care nu de mult a scris un om de specialitate într'o revistă din *Londra*. Îmblânzirea leului — așa scrie specialistul — trebuie începută pe vremea când leul e încă tânăr. Primul lucru e, că îmblânzitorul trebuie să se împretinească cu animalul, ceia ce se face prin aceia, că el îi dă mâncarea prin grilaj (gardul de fier), ear' mai târziu când leul îl cunoaște, poate intra în casulie. Animalul trebuie ținut mereu în ochi și trebuie să se grijească ca nu cumva prin amenințări și mișcări violente să-l spărie. Leului tânăr îi place, dacă, omul îl netezește pe spate, în această privință deci el seamănă perfect cu matele. Leul e animal destul de docil, așa că după 6—7 lecțiuni el sare peste piedici. Mai greu se învoește ca să se culce la comanda omului, ori ca îmblânzitorul să-l calce pe spate. Cea mai grea producțiune e aceea, că îmblânzitorul își bagă capul în gura leului.

Această producțiune riscată a făcut-o pentru prima dată un anumit *Amburgh*; își poate cineva închipui frica rece ce a trecut prin oasele privitorilor. *Amburgh* a murit în *Philadelphia*, la anul 1865, după ce un englez l'a urmărit zece ani neîntrerupt, convins fiind că îmblânzitorul odată tot va fi sfâșiat de leu și pentru ca să fie martor la acest înflăcător spectacol, călătoria mereu după menagerie. *Amburgh* a pășit cu leul seu înaintea publicului, pentru prima oară la anul 1855 în *Londra*. Sub titlul „Îmblânzitorul din *Pompeji*“ el a scris o piesă istorică, a cărei rol principal îl juca el însuși în teatrul „*Drury Lane*“ în casulie închisă și în mijlocul urletelor groaznice ale leilor. Oamenii artelor n'au suferit mult timp că teatrul să fie în-

trebuințat pentru astfel de producțiuni. În cele din urmă s'a convenit, ca mai întâiu să se joace o piesă serioasă ori o operă, ear' după aceea poate ținea și *Amburgh* producțiunile sale. Spre batjocura clasicilor s'a observat, că publicul lui *Amburgh* nu ca se micșorea, ci din contra tot mereu creștea. În cele din urmă l'a ajuns soartea: el a fost sfâșiat de lei, ear' englezul s'a rentors liniștit acasă, mulțumit că n'a călătorit 10 ani în zădar.

Posta Redacțiunii.

Săcădate. Rău face preotul *T. T.* dacă vâ indeamnă să spriginiți pe boltașul jidan când d-voastră aveți acolo *Român*! Să nădăjdum că nu va mai face-o și nici d-voastră nu sunteți datori să ascultați asemenea sfaturi.

C. Giurgescu, Runcul. Vestea despre aceea „fecioară care vorbește cu *Maria Preceasta* și procește“, este o amăgire a bietilor țărani. Dă-le sfatul să rămână acasă ear' să nu umble după vorbe deșerte.

Cursul pieței de săptămână din Arad.

Grăul de frunte . . .	fl. 10.50 până	11.80
„ „ rënd . . .	10.40	11.00
„ de primăvară „	10.—	11.—
Secara	8.40	8.50
Orzul	5.50	5.80
Ovșul	5.90	6.—
Cucuruzul	5.20	5.30
„ nou	4.10	4.20

Prețul făinei:

Făină albă	Nr. 00 . . .	fl. 21.10
„ „	0	20.50
„ „	1	20.20
„ „	2	19.90
„ „	3	19.60
Făină pentru pâne „	4	19.30
„ „	5	18.90
„ „	6	18.60
„ „	7	17.80
„ „	7 b	15.30
„ „	8	12.80
Țărțițe	„	4.90

Piața din B.-Pesta.

Prețul grânelor.

Grău de toamnă fl. 12.75—13.35; grău de primăvară fl. 11.80—12.20; cucuruz (porumb) fl. 4.75—4.85; ovșes fl. 6.30—6.60; sâcară fl. 8.50—8.60.

Tergul de rimători din Budapesta

dela 3 Nov. n. 1897.

Rimătorii din *Ungaria* se vënd: părechia, greutate dela 250—280 chlgr., cu 53 $\frac{1}{2}$ —54 $\frac{1}{2}$ cr. per chlgr.; de greutate dela 300—380 chlgr. 53 $\frac{1}{2}$ —54 $\frac{1}{2}$ per chlgr.

Rimători de *Serbia*, se vënd: părechia greutate dela 240—260 chlgr. în sus, cu 55—55 $\frac{1}{2}$ cr.

ULTIME ȘTIRI

Noul guvernator al Fiumei.

Agram, 12 Nov.

Se dă ca sigură știrea, că guvernator al *Fiumei* va fi numit contele *Szapary László*.

Crisă rezolvată.

Viena, 12 Noembre.

Crisa prezidențială din *Reichsrath* s'a rezolvat. *President* a fost ales polonul *Abrahamovitz*, ear' viceprezidenți ceul *Kranarz* și *Românul* *bucovinean Lupul*.

Editor: *Aurel Popoviciu-Barclanu*.

Redactor responsabil: *Ioan Rusu Sirlanu*.

198] 5-6

ANUNCIU.

Advocatul **Victor Popescu** din Braşov 'şi-a strămutat locuinţa şi cancelaria în **Strada Neagră** sub Nr 31.

„MUREŞANUL“

instituit de credit şi economii în **M.-RADNA**

'şi-a început operaţiunile.

Acoardă: împrumuturi cambiale, hipotecare, avansuri pe lombard.

Primeşte: depuneri spre fructificare cu 5%

Oarele de birou: în fiecare zi de lucru dela 8—12 înainte de amiază.

(105) 2-3

Directiunea.

Vinuri din vile Tagányi István cu preţuri originale.

Telefon Nr. 135
pentru oraş şi comitat

Telefon Nr. 135
pentru oraş şi comitat

SIMON KÁROLY

Băcanie de ape minerale, coloniale, delicate şi vopseli

La colţ cu strada „CÂNELE NEGRU“ **ARAD** Hunyady şi Rákóczy

Recomandă atenţiunei Onor. public din loc şi Provincie magazinul seu bogat asortat cu tot felul de consumaţii ca: veritabilă theă de Rusia, rom de Jamaica, cognac, liqueur champagne indigen şi francez, precum şi diferite vinuri Ori ce specialitate în peşti ca ruşi, angovis, aalfisch sardele, sardine, haring de Ostenda etc.

Diferite brânzeturi. Veritabile quargle de Olmütz.

Specialitaţi în cărnuri proaspete ca: şuncă de Praga şi Caşovia, crud şi firt, slănină de Dobriţin, Krenwirschli de Wienerneustadt, mezeluri.

ZAHĂR DE CEA MAI FINĂ CALITATE

precum şi

diferite soiuri de cafea şi orez de curând sosite.

Mai departe tot felul de legume şi ori ce fel de obiecte pentru gospodăria căsii atât en gros cât şi en detail cu preţurile cele mai moderate.

Mulţumind de încrederea depusă în mine, asigur Onor. Public, că prin mărfurile mele bune şi prin serviciu ieftin şi prompt voi şti să binemerit şi de aci înainte de această încredere.

Prăvălia veche, care am avut-o până aci în piaţa Tökölyi, am concentrat-o într'un singur local, care se află în colţul străzilor Hunyady şi Rákóczy.

COMANDE PENTRU PROVINCIE SE EXECUTĂ PROMPT ŞI REPEDE

Cu distinsă stimă:

SIMON KÁROLY

bacan, la „Cânele negru“.

(106) 3-6

Vinuri din vile Tagányi István cu preţuri originale.

Valabil dela 1 Octomvrie 1897.

MERSUL TRENURILOR

Valabil dela 1 Octomvrie 1897.

Arad—Budapesta.				Arad—Ciaba—Oradea-mare.				Seghedin—Arad				Ternova-Cheriu			
Arad, pleacă	dim.	a. m.	seara	Arad, pleacă	dim.	a. m.	seara	Seghedin, pleacă	d. m.	seara	dim.	Ternova-Cheriu	dim.	d. m.	dim.
Arad, pleacă	8.18	11.20	9.35	Arad, pleacă	5.10	11.20	9.35	Seghedin, pleacă	2.19	6.10	3.08	Sejauş	6.15	4.59	9.02
Sofronya	—	11.26	9.53	Sofronya	5.25	11.36	9.53	Makó	3.32	7.34	5.00	Páncota	6.28	5.12	9.17
Curtiei	8.36	11.49	10.07	Curtiei	5.39	11.49	10.07	Apátfalva	3.52	7.57	5.24	Musca-Măderat	6.37	5.21	9.26
Lökösháza	—	12.05	10.25	Lökösháza	5.56	12.05	10.25	Cianadul-ung.	4.01	8.04	5.32	Siria	6.44	5.28	9.33
Chitighaz	9.01	12.28	10.54	Chitighaz	6.13	12.28	10.54	Nádlac	4.18	8.18	5.50	Chirechlu	6.52	5.36	9.40
Ciaba	9.23	1.19	11.39	Ciaba, seoseşte	6.40	12.54	11.24	Mezőhegyes	4.36	8.32	6.09	Uj-Szt-Anna	7.06	5.50	9.57
Szolnok	11.19	4.14	2.49	Ciaba, pleacă	7.00	2.33	4.50 dim.	Csanád-Palota	4.51	8.57	6.55	Zimánd-Ujfalv	7.21	6.03	10.10
Budapesta, seoseşte	1.10 d. a.	7.20 seara.	6.10 dim.	Giula	7.27	3.05	5.26	Batania	5.44	9.29	7.34	Zimánd-Ujfalv	7.29	6.21	10.30
Budapesta—Arad.				Sarkad	7.47	3.27	5.56	Pecica	6.06	9.52	8.05	Arad, seoseşte	7.45	6.28	10.39
Budapesta, pleacă	1.55	8.05	10.00	Nagy-Szalonta	8.23	4.10	6.47	Arad, seoseşte	6.39	10.25	8.48		8.03	6.44	11.00
Szolnok	3.58	11.07	1.30	Cefa	8.42	4.34	7.18					St.-Ana—Chitighaz.			
Ciaba	5.52	2.23	4.32	Leş	9.04	5.00	7.51					St.-Ana, pleacă	3.25	6.30	8.00
Chitighaz	6.10	2.54	5.03	Oradea-mare, sos.	9.32	5.30	8.31					Şimand	3.53	7.02	8.36
Lökösháza	—	3.12	5.21	Oradea-mare—Ciaba—Arad.				Arad pleacă	6.25	5.10	11.52	Chitighaz-Erdeij	4.30	7.43	9.03
Curtiei	6.34	3.28	5.33	Oradea-mare pleacă	10.20	4.25	7.30	Zimánd-Ujfalv	6.51	5.36	12.21	Socodor	4.43	8.00	9.18
Sofronya	—	3.40	5.50	Leş	10.48	4.56	8.06	Uj-Szt-Anna	7.15	5.59	12.48	Sicliu	—	8.15	9.23
Arad, seoseşte	6.52 seara	3.55 d. a.	6.05 dim.	Cefa	11.03	5.12	8.29	Chirechlu	7.28	6.07	12.56	Otlaca	—	8.29	9.42
Arad—Teiuş.				Nagy-Szalonta	11.26	5.37	9.08	Siria (Világos)	7.39	6.23	1.15	Elek	5.20	8.45	9.53
Arad, pleacă	7.02	4.30	6.30	Sarkad	11.57	6.09	9.51	Musca Măderat	7.46	6.30	1.22	Chitighaz, seoseşte	5.35	9.00	10.12
Glogovaţ	—	4.42	6.41	Giula	12.21	6.34	10.21	Páncota	7.54	6.39	1.36				
Gyorok	—	5.03	7.01	Ciaba, seoseşte	12.42	6.56	10.50	Selcuş	8.00	6.45	1.43	Chitighaz—St.-Ana.			
Pauliş	—	5.14	7.12	Ciaba, pleacă	2.23	7.09	4.32 dim.	Ternova-Cheriu	8.14	6.59	1.59	Chitighaz, pleacă	5.13	3.10	9.41
Radna-Lipova	7.46	5.35	7.29	Chitighaz	2.54	7.47	5.03	Moorea (Apatetelek)	8.26	7.11	2.13	Elek	5.25	3.31	10.04
Conop	—	5.57	7.51	Lökösháza	3.12	8.13	5.21	Boroş-Ineu	8.42	7.27	2.27	Otlaca	5.35	3.44	—
Bérsava	—	6.13	8.07	Curtiei	3.28	8.36	5.38	Tamand	8.57	7.42	2.45	Sicliu	5.45	3.58	—
Totvărădin	—	6.39	8.29	Sofronya	3.40	8.52	5.50	Boesig-Bel	9.04	7.49	2.54	Socodor	5.56	4.14	10.47
Soborşin	8.43	6.58	8.47	Arad, seoseşte	3.55 d. m.	9.10 seara.	6.05	Repsig	9.14	7.59	3.07	Chitighaz-Erdeij	6.17	4.44	11.15
Zam	9.07	7.27	9.16	Arad—Timişoara.				Corneşti-Bérza	9.21	8.06	3.16	Şimand	6.38	5.15	11.43
Gurasada	—	7.53	9.42	Arad pleacă	6.20	11.25	5.00	Boroş-Sebeş-Buteni	9.34	8.19	3.39	St.-Anna, seoseşte	7.00	5.45	12.08
Ila	9.31	8.08	9.58	Arad pleacă	6.30	11.38	5.21	Cocleuba-Căcărşu	9.49	8.34	3.59	Boroş-Sebeş—Moneasa.			
Branicea	—	8.26	10.16	Aradul-nou	6.31	11.56	5.47	Almaş-Cil	10.00	8.45	4.12	Boroş-Sebeş-Buteni, pleacă	—	9.45	—
Deva	9.57	8.52	10.42	Németságh	6.49	11.56	5.47	Bontesti	10.10	8.55	4.23	Selágeni-Prázeşti	—	10.00	—
Simeria (Piski)	10.08	9.06	11.11	Vinga	7.08	12.15	6.14	Gurahont-Iosáşel	10.23	9.08	4.38	Bohani	—	10.18	—
Oráştia	10.37	9.52	11.36	Orcifalva	7.20	12.27	6.34	Gura-vái	10.33	9.18	4.52	Dezna	—	10.35	—
Şibot	—	10.16	11.57	Mercifalva	7.31	12.38	6.52	Aciuţa	10.39	9.24	4.58	Ravna	—	10.50	—
Vinţul-de-jos	—	10.40	12.19	St.-Andrei	7.43	12.51	7.12	Talacu	10.49	9.34	5.11	Moneasa	—	11.00	—
Alba-Iulia	11.18	11.01	12.33	Timişoara seoseşte	8.01	1.10	7.39	Hálmagiu-Ciuclu	10.58	9.43	5.24	Bátle Moneasa	—	11.40	—
Teiuş, seoseşte	11.40	11.30	1.05	Timişoara—Arad.				Hálmagiu	11.13	9.58	5.44	Monyháza, seoseşte	—	11.41	—
Teiuş—Arad.				dim.	d. m.	seara	Báis-de-Criş	11.50	10.35	6.25	Moneasa—Boroş-Sebeş.				
Teiuş, pleacă	3.33	3.43	2.00	dim.	d. m.	seara	Brad seoseşte	12.04	10.49	6.41	Boroş-Ineu—Cermelu.				
Alba-Iulia	3.57	4.17	2.33	Timişoara, pleacă	8.20	2.00	9.10	Brad—Arad.				Monyháza, pleacă	—	1.50	—
Vinţul-de-jos	—	4.34	2.49	St.-Andrei	8.46	2.19	9.29	Brad, pleacă	2.24	1.08	4.15	Bátle-Moneasa	—	1.58	—
Jibot	—	4.55	3.10	Mercifalva	9.04	2.33	9.43	Báis-de-Criş	2.39	1.23	4.32	Moneasa	—	2.05	—
Oráştia	4.89	5.19	3.31	Orcifalva	9.19	2.44	9.54	Hálmagiu	3.16	2.00	5.14	Ravna	—	2.15	—
Simeria (Piski)	5.07	6.06	4.10	Vinga	9.42	3.01	10.11	Hálmagiu-Ciuclu	3.31	2.15	5.33	Dezna	—	2.35	—
Deva	5.19	6.20	4.25	Németságh	10.00	3.16	10.26	Talacu	3.39	2.23	5.45	Bohani	—	2.47	—
Branicea	—	6.43	4.49	Aradul-nou	10.30	3.34	10.45	Aciuţa	3.50	2.34	5.59	Selágeni-Prázeşti	—	3.05	—
Ila	5.45	7.06	5.18	Arad, seoseşte	10.43	3.44	10.55	Gura-vái	3.55	2.39	6.04	Boroş-Sebeş-Buteni	—	3.30	—
Gurasada	—	7.18	5.23	Arad—Seghedin				Gurahont-Iosáşel	4.12	2.56	6.30	Moneasa—Boroş-Sebeş.			
Zam	6.08	7.41	5.50	Arad, pleacă	4.45	8.55	4.10	Bontesti	4.18	3.02	6.37	Monyháza, pleacă	—	1.50	—
Soborşin	6.34	8.15	6.25	Pecica	5.29	9.30	5.07	Almaş-Cil	4.29	3.13	6.49	Bátle-Moneasa	—	1.58	—
Totvărădia	—	8.31	6.41	Bátania	5.59	9.52	5.47	Cocleuba-Căcărşu	4.39	3.23	7.01	Moneasa	—	2.05	—
Bérsava	—	8.57	7.05	Mezőhegyes	7.00	10.32	6.50	Boroş-Sebeş-Buteni	4.57	3.41	7.24	Ravna	—	2.15	—
Conop	—	9.15	7.22	Csanád-Palota	7.31	10.51	7.13	Corneşti-Bérza	5.07	3.51	7.37	Dezna	—	2.35	—
Radna-Lipova	7.30	9.45	7.54	Nádlac	7.36	11.06	7.32	Repsig	5.15	3.59	7.47	Bohani	—	2.47	—
Pauliş	—	10.00	8.10	Aradul-nou	7.50	11.17	7.47	Boesig-Bel	5.25	4.09	8.00	Selágeni-Prázeşti	—	3.05	—
Gyorok	—	10.14	8.22	Apátfalva	7.58	11.25	7.58	Tamand	5.31	4.15	8.08	Boroş-Sebeş-Buteni	—	3.30	—
Glogovaţ	—	10.38	8.43	Makó	8.21	11.47	8.40	Boroş-Ineu	5.53	4.37	8.36	Cermelu—Boroş-Ineu.			
Arad, seoseşte	8.08	10.50	8.55 seara	Seghedin seoseşte	9.27	12.51	10.01 seara	Moorea	6.03	4.47	8.48	Cermelu	—	4.50	3.50
												Boroş-Ineu	—	5.40	4.30